

ผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินต่อราคา
หลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Effect of Auditor Opinions in Financial Statements on Stock Price
of the Firms Listed on Stock Exchange of Thailand

ผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ของ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

The Effect of Auditor Opinions in Financial Statements on Stock Price
of the Firms Listed on Stock Exchange of Thailand

การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
ปีการศึกษา 2564
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยกรุงเทพ

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ
อนุมัติให้การค้นคว้าอิสระเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเงิน

เรื่อง ผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินต่อราคาหลักทรัพย์
ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

ผู้วิจัย กิตติรัตน์ กิตติโกศิริตัน

ได้พิจารณาเห็นชอบโดย

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์

ผู้เชี่ยวชาญ

ดร.สมณี ศุภกรโกศัย

กิตติรัตน์ กิตติโกศลรัตน์. ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิชาการเงิน), กรกฎาคม 2565,
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยกรุงเทพ.

ผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ของ
บริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (58 หน้า)

อาจารย์ที่ปรึกษา: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับ
อนุญาตในงบการเงินต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย
โดยผู้วิจัยใช้กลุ่มตัวอย่างตั้งแต่ปี พ.ศ. 2557 – 2558 ทุกบริษัท ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่ม
อุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ได้แก่ ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ ธุรกิจประกันภัยและ
ประกันชีวิต มีจำนวนทั้งสิ้น 807 ตัวอย่าง

โดยจะสนใจในส่วนของหน้ารายงานของผู้ตรวจสอบบัญชีที่ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
งบการเงินของบริษัทแบบมีเงื่อนไข และแบบไม่มีเงื่อนไข โดยผู้วิจัยจะใช้การวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติ
เชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการ
วิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ (Multiple Linear Regression)

ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ใน
ตลาดหลักทรัพย์ จึงสามารถสรุปได้ว่านักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินมีการตอบสนองเชิงบวกสำหรับการ
การเงินของบริษัทที่มีหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข และบริษัทที่มีหน้ารายงานแบบไม่มี
เงื่อนไขนั้นมีความเสถียรภาพของกำไรมากกว่าบริษัทที่มีหน้ารายงานแบบมีเงื่อนไข

คำสำคัญ: ความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชี, เสถียรภาพกำไร, ราคาหลักทรัพย์, บริษัทจดทะเบียน
ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

Kittipokiratana, K. Master of Science (Finance), July 2022, Graduate School, Bangkok University.

The effect of auditor opinions in financial statements on stock price of the firms listed on Stock Exchange of Thailand (58 pp.)

Advisor: Asst. Prof. Prawat Benyasrisawat, Ph.D.

ABSTRACT

This Independent study aims at studying the effect of the auditor opinions in the financial statements on stock price of listed companies on the Stock Exchange of Thailand (SET). The researcher applied 807 firm-year observations taken from 2014-2015, including all companies except Banking, Finance and Securities, and Insurance and Life Insurance business sectors. The auditor opinions were of interest and classified to unqualified and qualified opinions. The researcher utilized descriptive statistics, correlation analysis, and multiple linear regression analysis.

The results have shown that the opinions of the Auditor's Report related to the stock price. Therefore, it can be concluded that investors and/or users of the financial report have a positive response to the company's financial statements with an unqualified auditor opinion. In addition, the performance of firms with unqualified auditor opinion is more persistent than that of firms with qualified auditor opinion.

Keywords: Auditor Opinion, Earnings Quality, Stock Price, Capital Market, Earnings Persistence, Value Relevance, Financial Reporting, Stock Exchange of Thailand

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สามารถดำเนินการศึกษาจนสำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับการสนับสนุน และความอนุเคราะห์จาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประวิทย์ เบญญาศรีสวัสดิ์ ที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาในการศึกษาครั้งนี้ ท่านได้ให้การกรุณาสละเวลาอันมีค่าของท่าน มาให้คำปรึกษาให้ความรู้ ให้คำแนะนำแนวทางในการดำเนินการศึกษาค้นคว้า ตลอดจนการตรวจทานแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ และผลักดันให้ผู้วิจัยสามารถดำเนินการทำการค้นคว้าอิสระฉบับนี้เสร็จสมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

นอกจากนี้ขอขอบพระคุณคณาจารย์ทุก ๆ ท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้ จนผู้วิจัยสามารถนำความรู้มาใช้ในการวิจัยครั้งนี้จนเสร็จสมบูรณ์ได้ และขอขอบคุณอาจารย์ทุกท่าน ที่คอยให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือให้คำปรึกษาสม่ำเสมอ

สุดท้ายนี้ขอขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ เฮียทิว อาจารย์นุ่น พี่โบว์ และทุกท่านที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ ที่คอยสนับสนุนและถือเป็นกำลังใจที่สำคัญที่สุด ขอขอบคุณที่คอยส่งพลังงานดี ๆ ให้สม่ำเสมอจนผู้วิจัยสามารถก้าวข้ามผ่านอุปสรรคต่าง ๆ และสามารถจัดทำการศึกษาอิสระฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงได้ด้วยดี

กิตติรัตน์ กิตติโกศิรินทร์

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	2
1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
บทที่ 2 การทบทวนวรรณกรรม	
2.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง	4
2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง	6
2.3 ทบทวนวรรณกรรม	11
บทที่ 3 ระเบียบวิจัย	
3.1 กลุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูล	14
3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย	15
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา	18
4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์	19
4.3 ผลการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจของนักลงทุนเปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข	21
4.4 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม	23
4.5 ผลการทดสอบเพิ่มเติมโดยทดสอบคุณภาพของข้อมูลกำไร	24
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการศึกษา	26
5.2 อภิปรายผลการศึกษา	27
5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้	28
5.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งต่อไป	28

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บรรณานุกรม	29
ภาคผนวก	31
ประวัติผู้เขียน	58

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 4.1: ค่าสถิติพื้นฐาน	19
ตารางที่ 4.2: การวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson	19
ตารางที่ 4.3: ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Spearman	20
ตารางที่ 4.4: ผลการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจของนักลงทุน เปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มี เงื่อนไข	21
ตารางที่ 4.5: ผลการวิเคราะห์จากการทดสอบโดยใช้ราคาหลักทรัพย์แบบ 3 เดือนนับ จากวันสิ้นปี	23
ตารางที่ 4.6: ผลการวิเคราะห์จากการทดสอบโดยใช้ราคาหลักทรัพย์แบบ 5 เดือนนับ จากวันสิ้นปี	23
ตารางที่ 4.7: ผลการทดสอบแบบไม่ใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรม	25
ตารางที่ 4.8: ผลการทดสอบแบบใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรม	25

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากบริษัทที่ได้ทำการจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทยจะต้องมีการเปิดเผยงบการเงินและข้อมูลทางบัญชีโดยจะมีการจัดทำและส่งงบการเงินต่อตลาดหลักทรัพย์ประเทศไทย (ก.ล.ต.) เพื่อที่จะให้ผู้ลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลดังกล่าวในการประกอบการตัดสินใจ ซึ่งปกติแล้วนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะมีการศึกษาข้อมูลก่อนว่าบริษัททำกิจการอะไร มีผลการดำเนินงานอย่างไร มีกำไร หรือมีแนวโน้มการเติบโตไปในทิศทางใดผ่านงบการเงินของบริษัท ซึ่งในงบการเงินจะต้องมีหน้ารายงานผู้สอบบัญชีอยู่ภายในงบการเงิน ถึงแม้ว่านักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินมักจะมองข้ามไปแต่รายงานผู้สอบบัญชีถือเป็นข้อมูลสำคัญ แม้ในช่วงต้นปี 2559 มีปรากฏการณ์ของหลักทรัพย์ Group Lease ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ของบริษัท Group Lease Public Company Limited ที่นักลงทุนให้ความสนใจและจับตามองกันเป็นอย่างมาก เนื่องจากราคาหลักทรัพย์ปรับตัวลงอย่างต่อเนื่องหลังจากที่บริษัทได้ประกาศงบการเงินประจำปี 2559 ที่พุ่งมากับข้อสังเกตของผู้สอบบัญชี รับอนุญาตถึงประเด็นการกู้ยืมและดอกเบี้ยค้างรับในการปล่อยกู้ที่ประเทศสิงคโปร์และไชปรัส หากผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขจะทำให้ผลตอบแทนในราคาหลักทรัพย์ลดลงหลังจากเปิดเผยหน้ารายงาน (Dopunch, et al., 1984)

ดังนั้นหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีในงบการเงินถือว่าเป็นอีกหนึ่งข้อมูลสำคัญที่นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะสามารถใช้ในการศึกษาข้อมูลของบริษัทก่อนที่จะตัดสินใจลงทุนหรือคาดคะเนผลตอบแทนที่ตนเองจะได้รับในอนาคต เพราะผู้ตรวจสอบบัญชีสามารถเข้าถึงข้อมูลบัญชีของบริษัทได้อย่างมีนัยสำคัญ เหมือนกับผลวิจัยของ Menon & Williams (2010) ที่พบว่า ผู้สอบบัญชีสามารถเข้าถึงข้อมูลของบริษัทที่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าถึงได้ และผลวิจัยของ ปาลิตา แซ่ลิ้ม (2554) ที่พบว่า ผู้สอบบัญชีมีความเชี่ยวชาญในการให้ความเชื่อมั่นต่อการตรวจสอบงบการเงินซึ่งจะสอดคล้องกับประโยชน์ของรายงานผู้สอบบัญชี ดังนั้นหากหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไขหรือให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงสภาพทางการเงินของกิจการ การผิวนัดชำระหนี้หรือกิจการถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์จะส่งผลให้ราคาของหลักทรัพย์ลดลง (Blay & Geiger, 2001) และส่งผลให้มีผลตอบแทนของหลักทรัพย์ลดลงอย่างมีนัยสำคัญ (Clark & Weinstein, 1983) กล่าวคือ ข้อมูลทางการเงินของบริษัทจึงเป็นส่วนสำคัญที่นักลงทุนจะสามารถนำไปใช้พิจารณาในการตัดสินใจลงทุนได้ดีขึ้น (Okuns & Peter, 2012) รวมถึงบริษัทจะสามารถใช้อ้างอิงข้อมูลทางบัญชีในการระดมทุนต่างๆ ขยายกิจการหรือพัฒนาธุรกิจให้ดียิ่งขึ้น เพราะงบการเงินของบริษัทจะแสดงให้เห็นถึงสภาพคล่อง และผลการดำเนินงานของบริษัทในปีนั้นๆ ในขณะที่เดียวกันความเห็นของผู้สอบบัญชีใน

หน้ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจึงถือเป็นข้อมูลส่วนหนึ่งที่สำคัญในการพิจารณาลงทุน เพราะหากผู้สอบบัญชีได้แสดงความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไขจะสะท้อนถึงผลการดำเนินงานของบริษัทที่ไม่มั่นคงได้

อย่างไรก็ตามการศึกษาในเรื่องความสัมพันธ์ของความคิดเห็นผู้สอบบัญชีในหน้ารายงานแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไขนั้นยังไม่มีผู้ศึกษามากนัก ทำให้ผู้วิจัยคาดหวังว่าการศึกษาในครั้งนี้จะเป็นประโยชน์สำหรับบริษัทหรือธุรกิจที่ประกอบกิจการในประเทศที่กำลังพัฒนาและเศรษฐกิจที่กำลังเติบโตขึ้น ได้ตระหนักถึงความสำคัญของหน้ารายงานผู้สอบบัญชี เพื่อที่จะได้ให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบสามารถนำข้อมูลไปใช้ในพิจารณาควบคู่ไปกับข้อมูลทางบัญชี ซึ่งได้แก่ กำไรทางบัญชี มูลค่าทางบัญชี สินทรัพย์รวม อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ที่อาจสะท้อนให้เห็นถึงราคาหลักทรัพย์ได้ ดังนั้น การศึกษาในครั้งนี้จึงให้ความสนใจในการพิจารณาผลกระทบจากความเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ต่อราคาหลักทรัพย์ ความเสถียรภาพของกำไร และการตัดสินใจของนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงิน โดยในปีที่ผู้วิจัยเลือกนำมาศึกษาพบว่าในปี 2557 มีบริษัทที่ได้รับความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขทั้งสิ้น 195 หน่วย คิดเป็น 56.36% และในปี 2558 มีบริษัทที่ได้รับความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขทั้งสิ้น 313 หน่วย คิดเป็น 67.90% จะเห็นได้ว่าว่างบการเงินในตลาดหลักทรัพย์ส่วนใหญ่จะเป็นมีการแสดงความคิดเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขซึ่งหากบริษัทใดไม่ได้รับความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขอาจส่งผลกระทบต่อสิทธิประโยชน์ของผู้ลงทุนและการซื้อ - ขายหลักทรัพย์ได้เช่นกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบจากความเห็นของผู้สอบบัญชีในหน้ารายงานเปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานที่มีความเห็นแบบมีเงื่อนไข และแบบไม่มีเงื่อนไขว่าส่งผลกระทบต่อราคาหลักทรัพย์ เสถียรภาพของกำไร และการตอบสนองของนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินที่ โดยศึกษาจากหน้ารายงานผู้สอบบัญชีของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

งานวิจัยนี้ศึกษาเกี่ยวกับการตัดสินใจของนักลงทุนในการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์เมื่อเปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข โดยผู้วิจัยศึกษาข้อมูลจากหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีและข้อมูลทางบัญชีในงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ในช่วงปี 2557 - 2558 (ค.ศ. 2014 - 2015) ทุกบริษัท รวมระยะเวลาทั้งสิ้น 2 ปี มีทั้งหมด 807 หน่วย ยกเว้น บริษัทที่อยู่ในกลุ่มธุรกิจการเงิน (Financial: Finicial) เนื่องจากวิธีการบัญชีแตกต่างจากอุตสาหกรรมทั่วไป ผู้วิจัยจึงไม่

นำมาใช้เป็นกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ซึ่งประกอบไปด้วย 3 หมวดธุรกิจ ได้แก่ ธนาคาร (Banking: BANK) เงินทุนและหลักทรัพย์ (Finance & Securities: FIN) และประกันภัยและประกันชีวิต (Insurance)

1.4 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

ผลการวิจัยนี้จะทำให้ตระหนักถึงความสำคัญของการแสดงความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตบนหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีในงบการเงินของบริษัทที่ตนเองได้ทำการตรวจสอบทั้งแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข ซึ่งความเห็นของผู้สอบบัญชีนั้นจะส่งผลให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินสามารถเชื่อมั่นในงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ว่าความน่าเชื่อถือ ผ่านการตรวจสอบ และตรวจทานจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นบุคคลภายนอกแล้ว โดยนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะสามารถนำความคิดเห็นในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีประกอบกับข้อมูลทางการเงินของบริษัทในการพิจารณาตัดสินใจลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บทที่ 2

การทบทวนวรรณกรรม

2.1 คำนิยามที่เกี่ยวข้อง

2.1.1 ผู้สอบบัญชี (Auditor)

หมายถึง ผู้ที่ทำหน้าที่ในการปฏิบัติงานตรวจสอบ และรับรองความถูกต้องครบถ้วน ในการบันทึกบัญชี รวมไปถึงเอกสารต่างๆ ของสถานประกอบการทั้งภาครัฐ และเอกชน

2.1.2 งบการเงิน (Financial Statement)

หมายถึง รายงานข้อมูลทางการเงินภายในกิจการที่จัดทำหรือจัดบันทึกไว้ในรอบ ระยะเวลาหนึ่ง โดยสามารถแสดงให้เห็นถึงการดำเนินการ ฐานะการเงินหรือการเปลี่ยนแปลงฐานะ การเงินในรอบระยะเวลาหนึ่ง โดยกฎหมายกำหนดให้กิจการต้องนำเสนองบการเงินอย่างน้อยปีละครั้ง โดยจะต้องนำเสนอข้อมูลได้แก่ สินทรัพย์ หนี้สิน ส่วนของเจ้าของ รายได้ ค่าใช้จ่าย และกระแสเงิน สด ส่วนประกอบของงบการเงินที่สมบูรณ์ ควรประกอบด้วย

- 1) งบดุล (Balance Sheet) เป็นรายงานที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงฐานะการเงินของ กิจการ ณ วันใดวันหนึ่ง
- 2) งบกำไรขาดทุน (Income Statement) เป็นรายงานที่สร้างขึ้นเพื่อแสดงผลการ ดำเนินงานของกิจการในระหว่างงวด หรือสิ้นงวดบัญชี
- 3) งบแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วน of เจ้าของ (Statement of Changes in Owner Equity) เป็นรายงานที่จัดทำขึ้นเพื่อแสดงการเปลี่ยนแปลงในส่วน of เจ้าของ
- 4) งบกระแสเงินสด (Cash Flow Statement) เป็นรายงานที่แสดงถึงการได้มาและ ใช้ไปของเงินสดและรายการเทียบเท่าเงินสด
- 5) หมายเหตุประกอบงบการเงิน (Note to Financial Statement) ประกอบด้วย คำอธิบาย และการวิเคราะห์รายละเอียดของจำนวนเงินที่แสดงในงบดุล งบกำไรขาดทุน งบกระแส เงินสด และงบการเปลี่ยนแปลงในส่วน of เจ้าของ โดยแสดงในรูปของงบบ่อย หรือ งบประกอบต่างๆ รวมทั้งข้อมูลเพิ่มเติม ตามมาตรฐานบัญชีที่กำหนดให้มีการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบ การเงินนำไปใช้ประกอบการตัดสินใจ โครงสร้างหมายเหตุประกอบงบการเงินของกิจการ ต้องแสดง ข้อมูลเกี่ยวกับเกณฑ์การจัดทำงบการเงิน และนโยบายการบัญชีที่เลือกใช้กับรายการและเหตุการณ์ ทางบัญชีที่สำคัญเปิดเผยข้อมูลตามที่มาตรฐานการบัญชีกำหนด ให้ข้อมูลเพิ่มเติมที่ไม่ได้แสดงอยู่ใน งบการเงินแต่เป็นข้อมูลที่จำเป็นเพื่อให้งบการเงินนั้นแสดงโดยถูกต้องตามที่ควร แสดงอย่างเป็นระบบ รายการแต่ละรายการในงบดุล งบกำไรขาดทุน และงบกระแสเงินสดต้องสามารถอ้างอิงถึงข้อมูลที่ เกี่ยวข้องในหมายเหตุประกอบงบการเงินได้

2.1.3 รายงานของผู้สอบบัญชี (Auditor's Reports)

หมายถึง รายงานที่ออกตามรูปแบบที่สภาวิชาชีพกำหนด โดยจะต้องเป็นรายงานที่ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตที่เป็นอิสระจากบริษัทหรือกิจการนั้นๆ โดยผู้สอบบัญชีรับอนุญาตจะแสดงความเห็นต่องบการเงินที่ได้ตรวจสอบพร้อมลงลายมือชื่อ และรหัสประจำตัว เพื่อที่จะนำไปเปิดเผยต่อสาธารณะ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ใช้งบการเงินในการตัดสินใจ รายงานของผู้สอบบัญชีถือเป็นส่วนที่สำคัญในการดูงบการเงิน เพราะเป็นส่วนที่สามารถสร้างความมั่นใจต่อผู้ใช้งบการเงินว่า งบการเงินนั้นๆ ได้รับการตรวจสอบแล้ว โดยจะพิจารณาถึงความถูกต้องตามมาตรฐาน ความสมเหตุสมผลของนโยบายบัญชี การเปิดเผยข้อมูล รวมไปถึงผลกระทบที่อาจเกิดขึ้น รูปแบบการแสดงความคิดเห็นมี 5 แบบดังนี้

- 1) การแสดงความคิดเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข หมายถึง งบการเงินนั้นได้จัดทำตามหลักการบัญชีที่รับรองแล้ว ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตสามารถเข้าถึงข้อมูลได้เพียงพอ สามารถแสดงให้เห็นว่างบการเงินนั้นมีประสิทธิภาพดี เชื่อถือได้ค่อนข้างสูง
- 2) การแสดงความคิดเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขแต่ให้ข้อสังเกต หมายถึง มีรายการในงบการเงินบางรายการที่มีความไม่แน่นอนของเหตุการณ์ในอนาคตที่อาจจะกระทบกับงบการเงิน เช่น ตัวเลขในงบจะเกิดขึ้นต่อเมื่อบริษัทปฏิบัติตามเงื่อนไขการปรับโครงสร้างหนี้แล้ว เป็นต้น โดยผู้สอบบัญชีจะระบุไว้ว่ามีข้อสังเกตอะไรบ้าง ซึ่งนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจำเป็นที่จะต้องพิจารณารายการที่ผู้สอบบัญชีตั้งข้อสังเกตไว้อย่างละเอียด
- 3) การแสดงความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไข หมายถึง ผู้สอบบัญชีมีความเห็นต่างจากผู้บริหาร ซึ่งอาจเกิดได้หลายเหตุการณ์ เช่น ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเต็มที่เพราะบริษัทไม่ให้ความร่วมมือ ถูกจำกัดขอบเขต หรืองบการเงินไม่เป็นไปตามหลักการบัญชีที่รับรอง เป็นต้น แต่อาจจะไม่กระทบงบการเงินโดยภาพรวม ดังนั้นนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะต้องพิจารณาสาระสำคัญว่ามากน้อยเพียงใดและมีประเด็นใดที่กระทบกับงบการเงิน
- 4) การแสดงความคิดเห็นแบบไม่แสดงความเห็นหรืองดแสดงความเห็นต่องบการเงิน หมายถึง ผู้สอบบัญชีถูกจำกัดขอบเขตในการตรวจสอบในรายการที่มีสาระสำคัญมาก ไม่สามารถเข้าถึงข้อมูลได้เพียงพอ หรืองบการเงินที่มีความไม่แน่นอนเป็นรายการที่มีสาระสำคัญจึงไม่สามารถแสดงความเห็นต่องบการเงินได้
- 5) การแสดงความคิดเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง หมายถึง ผู้สอบบัญชีมีความคิดเห็นต่างจากผู้บริหารมากจนเห็นว่าไม่เป็นไปตามมาตรฐานบัญชีแล้ว จึงแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง” ซึ่งส่งผลกระทบต่องบการเงินโดยภาพรวม หากเกิดเหตุการณ์แบบนี้ สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (กลต.) จะเข้ามาช่วยดูงบการเงินโดยจะสั่งให้บริษัทนั้นๆ ชี้แจงข้อมูลเพิ่มเติม แก้ไข หรือสั่งให้จัดการตรวจสอบเป็นกรณีพิเศษ เป็นต้น

2.1.4 ผู้ใช้งบการเงิน

หมายถึง ผู้ที่นำงบการเงินไปใช้ผลประโยชน์ โดยแบ่งเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

1) บุคคลภายนอก คือ ผู้ที่ไม่ใช่บุคลากรในกิจการ แต่ให้ความสนใจกับงบการเงิน ทั้งด้านการตัดสินใจในการลงทุน ความน่าเชื่อถือ การกำหนดราคา การพิจารณาให้สินเชื่อ การจัดเก็บภาษีอากร อันได้แก่ ผู้ลงทุน เจ้าหนี้ รัฐบาล ลูกค้า เป็นต้น

2) บุคคลภายใน คือ ผู้ที่เป็นบุคลากรในกิจการ โดยจะใช้งบการเงินในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเงินลงทุน ความมั่นคงของกิจการ และการเรียกร้องค่าจ้างและสวัสดิการตามความเหมาะสม ได้แก่ เจ้าของกิจการผู้บริหาร กรรมการ ลูกจ้าง และพนักงาน เป็นต้น

2.2 แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

2.2.1 แนวคิดเกี่ยวกับความเห็นของผู้สอบบัญชี ความเห็นของผู้สอบบัญชีบนหน้ารายงาน จัดเป็นข้อมูลสำคัญที่แสดงไว้ในงบการเงิน สามารถสร้างความมั่นใจให้กับผู้ใช้งบการเงิน เพื่อให้ผู้ใช้งบการเงินมั่นใจในความถูกต้อง ครบถ้วนของงบการเงิน ซึ่งงบการเงินต้องได้รับการตรวจสอบจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตและจะต้องเป็นอิสระจากบริษัทที่เข้าไปตรวจสอบ โดยหน้าที่ของผู้สอบบัญชี จะต้องตรวจสอบหรือสอบทานว่า งบการเงินที่จัดทำขึ้นนั้นถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชีหรือไม่ รวมไปถึงนโยบายทางบัญชีที่บริษัทเลือกใช้มีความสมเหตุสมผลหรือไม่ มีการเปิดเผยข้อมูลที่เพียงพอหรือไม่ และการให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับผลกระทบที่อาจจะเกิดขึ้นกับบริษัทด้วย ดังนั้น “รายงานผู้สอบบัญชี” จึงเป็นข้อมูลสำคัญที่ช่วยให้ผู้อ่านงบการเงินเกิดความมั่นใจในความถูกต้องของข้อมูลตามมาตรฐานการบัญชีที่รับรองทั่วไป

2.2.2 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพและการควบคุมคุณภาพความเห็นของผู้สอบบัญชี สภาวิชาชีพบัญชีฯ ได้ประกาศบังคับใช้มาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 เรื่อง การควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงิน และงานให้ความเชื่อมั่นอื่น ตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง (International Standard on Quality Control: ISQC 1) ตามประกาศสภาวิชาชีพบัญชีฯ ที่ 9/2554 ให้ใช้บังคับตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2557 เป็นต้นไป โดยมาตรฐานนี้สอดคล้องกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีที่ออกโดย IFAC ดังนั้นมาตรฐานการควบคุมคุณภาพสอบบัญชีนี้เป็นมาตรฐานสากลในการรับรองการปฏิบัติงานของสำนักงานสอบบัญชี

แนวคิดและวิธีปฏิบัติเกี่ยวกับมาตรฐานการควบคุมคุณภาพฉบับที่ 1 (ISQC 1) ว่าด้วยเรื่องการควบคุมคุณภาพสำหรับสำนักงานที่ให้บริการด้านการตรวจสอบและการสอบทานงบการเงินและงานให้ความเชื่อมั่นอื่นตลอดจนบริการเกี่ยวเนื่อง หรือ ISQC1 (ศิลาพร ศรีจันเพชร, 2552)

มาตรฐานการควบคุมคุณภาพได้มีการกำหนดให้สำนักงานต้องมีการจัดให้มีระบบการควบคุมคุณภาพซึ่งรวมถึงการบันทึกจัดทำ การสื่อสาร นโยบายและการปฏิบัติของแต่ละองค์ประกอบดังนี้

1) ความรับผิดชอบของผู้นำต่อคุณภาพภายในสำนักงาน สำนักงานควรมีนโยบายและวิธีการปฏิบัติที่สนับสนุนภายในองค์กร โดยมีการกำหนดให้ผู้คณะผู้บริหารระดับสูงเป็นผู้รับผิดชอบในการควบคุมคุณภาพของงานมีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานสอบบัญชี และกำหนดให้มีบุคลากรที่รับผิดชอบต่อการดำเนินการรวมทั้งได้รับอำนาจที่จำเป็นต่อการทำหน้าที่ เพื่อให้ผู้สอบบัญชีได้ปฏิบัติงานที่ตนต้องรับผิดชอบได้ และสามารถสื่อสารให้สมาชิกในทีมทราบถึงความสำคัญของคุณภาพงานเพื่อให้สอดคล้องกับมาตรฐานการบัญชีและข้อกำหนดของกฎหมาย รวมไปถึงขั้นตอนการควบคุมคุณภาพและการออกรายงานการสอบบัญชีที่เหมาะสมกับสถานการณ์

2) ข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงาน เพื่อให้มั่นใจว่าสำนักงานสอบบัญชีและพนักงานได้ปฏิบัติตามข้อกำหนดในด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง โดยเฉพาะเรื่องความเป็นอิสระ ผู้สอบบัญชีต้องให้ข้อมูลและขอบเขตที่เกี่ยวข้องและขอบเขตการให้บริการ เพื่อที่สำนักงานจะได้ประเมินว่ามีสถานการณ์และความสัมพันธ์ที่ทำให้ขาดความเป็นอิสระ และประเมินข้อมูลของการปฏิบัติที่ไม่เป็นไปตามนโยบายของความเป็นอิสระหรือไม่ รวมทั้งดำเนินการแก้ไขมาตรการป้องกันหรือถอนตัวออกจากการเป็นผู้สอบบัญชีขั้นตอนการปฏิบัติงานควรประกอบด้วยข้อกำหนดดังต่อไปนี้

2.1) กำหนดให้บุคลากรแจ้งต่อสำนักงานโดยทันทีว่ามีการฝ่าฝืนข้อกำหนดในเรื่องความเป็นอิสระ

2.2) กำหนดให้สำนักงานสื่อสารเกี่ยวกับการฝ่าฝืนข้อกำหนดในเรื่องความเป็นอิสระทันทีแก่ผู้สอบบัญชีและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งต้องมีการดำเนินการที่เหมาะสม

2.3) หากจำเป็น ผู้สอบบัญชีและบุคลากรควรสื่อสารให้สำนักงานทราบโดยทันทีเกี่ยวกับการดำเนินการแก้ไขปัญหาในเรื่องความเป็นอิสระกำหนดให้สำนักงานต้องได้รับหนังสือยืนยันจากพนักงานทุกคน รวมถึงผู้ส่วนของบริษัทว่าตนได้ปฏิบัติตามนโยบายและวิธีปฏิบัติของสำนักงานในเรื่องความเป็นอิสระแล้วอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง

3) การตอบรับงานและการคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าและงานที่มีลักษณะเฉพาะ สำนักงานตรวจสอบบัญชีควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนปฏิบัติงานในการตอบรับงานและคงไว้ซึ่งความสัมพันธ์กับลูกค้าเพื่อให้มั่นใจว่าสำนักงานจะรับงานสอบบัญชีต่อเมื่อสำนักงานและผู้สอบบัญชีมีความรู้ความสามารถที่ดำเนินการสอบบัญชีได้รวมถึงมีเวลาและทรัพยากรในการปฏิบัติงาน เพื่อให้สามารถปฏิบัติตามข้อกำหนดจรรยาบรรณได้ รวมทั้งต้องพิจารณาความซื่อสัตย์สุจริตของลูกค้า

นโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานควรกำหนดให้สำนักงานได้รับข้อมูลที่จำเป็นในแต่ละสถานการณ์ก่อนที่จะได้รับงานสอบบัญชีจากลูกค้ารายเดิมและถ้าพบว่ามี ความขัดแย้งทางผลประโยชน์ในการรับงานจากลูกค้า สำนักงานควรจะระบุว่าจะเหมาะสมหรือไม่ที่จะรับงานนั้น และ

หากผู้สอบบัญชีได้ข้อมูลที่จะปฏิเสธการรับงานจะต้องแจ้งให้สำนักงานทราบทันที นอกจากนี้ควรระบุสถานการณ์ที่สำนักงานได้รับข้อมูลดังกล่าว

4) ทรัพยากรบุคคล สำนักงานสอบบัญชีควรจัดนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้มั่นใจได้ว่า สำนักงานมีบุคลากรที่มีความรู้เพียงพอและสามารถที่จะปฏิบัติตามหลักจรรยาบรรณมาตรฐานวิชาชีพ กฎระเบียบ ข้อบังคับตามกฎหมาย และออกรายงานที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์

5) ผลการปฏิบัติงาน สำนักงานสอบบัญชีควรจัดนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้มั่นใจได้ว่า งานสอบบัญชีได้ตรวจสอบตามมาตรฐานวิชาชีพ กฎระเบียบ และข้อบังคับตามกฎหมาย เพียงพอให้ผู้สอบบัญชีออกรายงานที่มีความเหมาะสมตามสถานการณ์ ได้แก่ เรื่องที่เกี่ยวกับการส่งเสริมความสม่ำเสมอของคุณภาพงานสอบบัญชี การกำกับดูแลและการตรวจทานความรับผิดชอบที่จัดทำโดยผู้ที่มีประสบการณ์

5.1) การปรึกษาหารือ สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ทำให้มั่นใจได้ว่า สำนักงานจะมีการปรึกษาในประเด็นที่ยากหรือมีข้อโต้แย้ง มีทรัพยากรเพียงพอและต้องจดบันทึกลักษณะ ขอบเขต และข้อสรุปไว้เป็นลายลักษณ์อักษร รวมทั้งมีการปฏิบัติตามข้อสรุปดังกล่าว

5.2) การสอบทานการควบคุมคุณภาพ สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงาน โดยกำหนดให้มีการตรวจทานคุณภาพงานสอบบัญชีที่มีการใช้ดุลยพินิจและจัดให้มีการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี สำหรับการตรวจสอบบริษัทจดทะเบียน รวมไปถึงการตรวจหรือการสอบทานงบการเงิน และการให้บริการอื่น นอกจากนั้นจะต้องมีการกำหนดเวลาในการสอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี โดยจะต้องเสร็จสิ้นก่อนการออกรายงานสอบบัญชี ในส่วนของนโยบาย ขั้นตอนการปฏิบัติงาน และการปรึกษาหารือในประเด็นที่เป็นสาระสำคัญ

5.3) การตั้งผู้สอบทานคุณภาพงานสอบบัญชี สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานให้มีการแต่งตั้งผู้สอบทานคุณภาพงาน โดยผู้ที่ได้รับการแต่งตั้งจะต้องมีคุณสมบัติด้านเทคนิคในการทำหน้าที่ รวมถึงประสบการณ์และกำหนดระดับความสำคัญในเรื่องที่ผู้สอบทานคุณภาพจะต้องปรึกษากับผู้สอบบัญชี

5.4) การจัดทำเอกสารหลักฐานในการสอบทานการควบคุมคุณภาพ สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานในการบันทึกการสอบทานและควบคุมคุณภาพโดยจะต้องเสร็จสิ้นก่อนวันที่ในรายงานของผู้สอบบัญชี

5.5) ความคิดเห็นที่แตกต่าง สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนในการปฏิบัติงานเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดจากความเห็นที่แตกต่างกันของทีมและที่ปรึกษา โดยต้องบันทึกข้อสรุปและต้องไม่ออกรายงานก่อนที่แก้ปัญหาเสร็จ

5.6) เรื่องอื่น ๆ สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนในการปฏิบัติงานในการรักษาความลับ (Confidentially) ความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) การเก็บข้อมูลเอกสารในช่วงเวลาที่กฎหมายกำหนด (Retention of Engagement Document) นอกจากนี้ในระดับการควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีแต่ละงานจะต้องดำเนินการดังนี้

5.6.1) การสั่งการ การควบคุมงานและการประเมินผลงานของงานสอบบัญชีให้เป็นตามมาตรฐานวิชาชีพ และข้อกำหนดตามกฎหมาย รวมทั้งออกรายงานการสอบบัญชีให้เหมาะสมกับสถานการณ์

5.6.2) การตรวจทาน เพื่อให้เป็นไปตามนโยบายและขั้นตอนการสอบทานที่กำหนดโดยสำนักงานสอบบัญชีเพียงพอและเหมาะสม เพื่อใช้สนับสนุนข้อสรุปสำหรับการออกรายงาน

5.6.3) การให้คำปรึกษาแก่ทีมตรวจสอบในประเด็นที่ซับซ้อน โดยต้องมั่นใจว่าในระหว่างการปฏิบัติงานสอบบัญชี ทีมงานมีการปรึกษาอย่างเหมาะสมระหว่างทีมงาน ผู้เชี่ยวชาญภายในและภายนอก จนถึงมั่นใจในลักษณะ ขอบเขต ข้อสรุปจากทุกฝ่าย สอดคล้องกันและนำไปใช้

6) การติดตามผล สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ให้ความเชื่อมั่นนโยบายของระบบควบคุมคุณภาพที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจมีความเพียงพอ และดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีการพิจารณาและประเมินผลระบบการควบคุมอยู่เสมอ รวมถึงการสุ่มตรวจทานเป็นระยะโดยตรวจอย่างน้อยหนึ่งงานต่อหนึ่งผู้สอบบัญชี

สำนักงานควรสื่อสารให้ผู้สอบบัญชีและบุคลากรที่เกี่ยวข้องทราบเกี่ยวกับจุดอ่อนที่พบและแนะนำวิธีแก้ไขที่เหมาะสม พร้อมขอแนะนำในการแก้ไขข้อบกพร่องประกอบไปด้วย

6.1) การใช้วิธีการแก้ไขที่เหมาะสมกับผู้สอบบัญชีและบุคลากร

6.2) การสื่อสารสิ่งที่กักับผู้ที่ได้รับผิดชอบในการฝึกอบรมและผู้ที่พัฒนาวิชาชีพ

6.3) เปลี่ยนนโยบายและขั้นตอนการควบคุมคุณภาพ

6.4) การลงโทษทางวินัยแก่ผู้ที่ไม่สามารถปฏิบัติตามนโยบาย และขั้นตอนของสำนักงานโดยเฉพาะผู้ที่กระทำผิดซ้ำ สำนักงานควรจัดให้มีนโยบายและขั้นตอนการปฏิบัติงานที่ระบุผลของขั้นตอนการควบคุมที่ชี้ให้เห็นว่ารายงานสอบบัญชีอาจไม่เหมาะสมต่อสถานการณ์ระหว่างปฏิบัติงานสอบบัญชี โดยสำนักงานควรระบุวิธีการปฏิบัติที่เหมาะสมต่อไปเพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาชีพ กฎระเบียบและข้อบังคับด้านกฎหมาย และพิจารณาว่าต้องมีการขอคำแนะนำทางกฎหมายหรือไม่

สำนักงานควรสื่อสารผลที่ได้จากกระบวนการควบคุมคุณภาพอย่างน้อยปีละหนึ่งครั้ง กับผู้สอบบัญชีและบุคลากร รวมถึงหุ้นส่วนของบริษัท โดยการสื่อสารนี้ควรมีความเพียงพอให้สำนักงานและบุคลากรมีการแก้ไขที่เหมาะสมอย่างทันที ตามที่ระบุไว้ในบทบาทและความรับผิดชอบของแต่ละคน ประกอบไปด้วย คำอธิบายขั้นตอนการควบคุมคุณภาพที่ใช้ ข้อสรุปที่ได้จากขั้นตอนการควบคุม และการอธิบายการด้อยคุณภาพที่เกิดขึ้นซ้ำ ๆ หรือมีนัยสำคัญและวิธีการแก้ไข

2.2.3 จรรยาบรรณในการออกความเห็นของผู้สอบบัญชี

กฎกระทรวง ฉบับที่ ๔ (พ.ศ. ๒๕๓๔) ออกตามพระราชบัญญัติผู้สอบบัญชี พ.ศ. ๒๕๐๕ ได้กำหนดจรรยาบรรณ ของผู้สอบบัญชีไว้ดังนี้

1) ความเป็นอิสระ ความเที่ยงธรรม และความซื่อสัตย์สุจริต ได้แก่

1.1) ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นอิสระ
 1.2) ไม่รับสอบบัญชีในกิจการที่ตนขาดความเป็นกลางโดยมีผลประโยชน์หรือตำแหน่งเกี่ยวข้องกับกิจการนั้น หรือมีเหตุที่จะทำให้มีความลำเอียง ยกเว้นค่าธรรมเนียมที่ได้จากการประกอบวิชาชีพ

1.3) ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความเที่ยงธรรมและความซื่อสัตย์สุจริต

1.4) ไม่ปกปิดข้อเท็จจริงหรือบิดเบือนความจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินที่ตนลงลายมือชื่อรับรอง โดยการแสดงความเห็นที่อาจทำให้เกิดการหลงผิดหรือความเสียหายแก่กิจการที่สอบบัญชีนั้นหรือบุคคลที่เกี่ยวข้อง

2) ความรู้ความสามารถและมาตรฐานในการปฏิบัติงาน

2.1) ไม่สอบบัญชีในกิจการที่เกินความรู้ความสามารถตนเองที่จะปฏิบัติงานได้
 2.2) ปฏิบัติงานสอบบัญชีด้วยความระมัดระวังและรอบคอบ ตามมาตรฐานการสอบบัญชีรับรองทั่วไป

2.3) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงานโดยการแสดงความเห็นเกี่ยวกับการคาดคะเนรายการใด ๆ ของกิจการที่ตนรับสอบบัญชี เว้นแต่เป็นการสอบบัญชีหรือสอบทานตามมาตรฐานการสอบบัญชีที่รับรองทั่วไป

2.4) ไม่ลงลายมือชื่อรับรองในรายงานโดยการแสดงความเห็นในกิจการที่ตนมิได้ปฏิบัติงานสอบบัญชีหรือควบคุมการสอบบัญชีในกิจการนั้น

2.5) ไม่ยินยอมให้ผู้อื่นอ้างว่าตนเป็นผู้ทำการสอบบัญชีในการกิจการที่ตนไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติงานสอบบัญชีหรือควบคุมการสอบบัญชีนั้น

2.6) ให้บันทึกความเห็นไว้ในรายงานการสอบบัญชีเมื่อปรากฏว่ากิจการที่ตนรับสอบนั้นมีการปฏิบัติที่ขัดหรือแย้งกับหลักการบัญชีที่รับรองทั่วไปและมีผลกระทบที่สำคัญต่องบการเงิน

2.7) การลงลายมือชื่อที่รับรองโดยการแสดงความเห็นในรายงานการสอบบัญชีโดยมีเงื่อนไขหรือไม่แสดงความเห็น หรืองบการเงินไม่ถูกต้อง จะต้องแสดงเหตุผลในรายงานนั้นด้วย

3) มรรยาทต่อลูกค้า

3.1) ไม่เปิดเผยความลับของกิจการที่ตนได้รู้มาจากการปฏิบัติหน้าที่ เว้นแต่กรณีที่ต้องให้ถ้อยคำในฐานะพยานตามกฎหมาย

3.2) ไม่ละทิ้งการปฏิบัติงานสอบบัญชีที่รับไว้แล้วโดยไม่มีเหตุอันสมควร

4) มรรยาทต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพ

- 4.1) ไม่แย่งงานสอบบัญชีจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอื่น
- 4.2) ไม่ทำการสอบบัญชีเกินกว่าที่จะได้รับมอบหมายจากผู้สอบบัญชีรับอนุญาตอื่นเว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากผู้มอบหมายนั้น

5) มรรยาททั่วไป

- 5.1) ไม่กระทำการใด ๆ อันอาจนำมาซึ่งความเสื่อมเสียเกียรติศักดิ์แห่งวิชาชีพ
- 5.2) ไม่โฆษณาหรือยินยอมให้ผู้อื่นโฆษณาด้วยประการใด ๆ ซึ่งการประกอบวิชาชีพสอบบัญชี เว้นแต่การแสดงชื่อ คุณวุฒิ ที่อยู่ หรือชื่อและที่ตั้งสำนักงานของตนเอง
- 5.3) ไม่ให้หรือรับว่าจะให้ทรัพย์สินหรือประโยชน์ใด ๆ เพื่อเป็นการจูงใจให้บุคคลอื่นแนะนำหรือจัดหางานการสอบบัญชีมาให้ตนทำ
- 5.4) ไม่เรียกหรือรับทรัพย์สินหรือประโยชน์จากบุคคลใดที่ได้รับงาน เพราะการแนะนำหรือจัดหางาน ของตนในฐานะที่เป็นผู้สอบบัญชีรับอนุญาตของกิจการนั้น
- 5.5) ไม่กำหนดค่าธรรมเนียมหรือค่าตอบแทนโดยถือเอาอัตราสูงต่ำของยอดเงินหรือของมูลค่าทรัพย์สินใดที่ตนสอบบัญชี หรือมีส่วนร่วมในการสอบบัญชีเป็นเกณฑ์

สำนักงานต้องจัดให้มีนโยบายและวิธีปฏิบัติที่ออกแบบมาเพื่อให้เกิดความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่าสำนักงานและบุคลากรของสำนักงานปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณที่เกี่ยวข้อง นโยบายและวิธีปฏิบัติดังกล่าวต้องช่วยให้สำนักงานสื่อสารข้อกำหนดเกี่ยวกับความเป็นอิสระให้แก่บุคลากรของสำนักงานประเมินสถานการณ์ความสัมพันธ์ที่ก่อให้เกิดอุปสรรคต่อความอิสระ และดำเนินการตามความเหมาะสมเพื่อกำจัดหรือลดอุปสรรคดังกล่าว ให้อยู่ในระดับที่ยอมรับได้ โดยใช้มาตรการการป้องกันหรือถอนตัวจากงานนั้น

ข้อบังคับสภาวิชาชีพบัญชีได้กำหนดจรรยาบรรณของผู้ประกอบวิชาชีพบัญชี ซึ่งประกอบด้วยความเป็นอิสระ ความโปร่งใส ความเที่ยงธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต ความรู้ความสามารถ และมาตรฐานในการปฏิบัติงาน การรักษาความลับ ความรับผิดชอบต่อผู้รับบริการ ความรับผิดชอบต่อผู้ถือหุ้น ผู้เป็นหุ้นส่วน บุคคล หรือนิติบุคคลที่เป็นผู้ประกอบวิชาชีพที่ให้ความรับผิดชอบต่อเพื่อนร่วมวิชาชีพและจรรยาบรรณทั่วไป

2.3 ทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยนี้ ศึกษาผลกระทบจากการแสดงความคิดเห็นในงบการเงินของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตต่อราคาหลักทรัพย์ แม้ในช่วงต้นปี 2559 จะมีปรากฏการณ์ที่น่าสนใจของหลักทรัพย์ Group Lease หรือที่นักลงทุนส่วนใหญ่รู้จักในนาม หลักทรัพย์ GL ซึ่งเป็นหลักทรัพย์ของบริษัท Group Lease Public Company Limited จัดว่าเป็นหลักทรัพย์ที่นักลงทุนให้ความสนใจและเป็นที่จับตา

มอง เนื่องจากมีราคาหลักทรัพย์ที่ปรับตัวลงอย่างต่อเนื่อง หลังจากของบริษัทฯ ได้ประกาศงบการเงินประจำปี 2559 พ่วงมากับข้อสังเกตของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตถึงประเด็นการกู้ยืมและดอกเบี้ยค้างรับในการปล่อยกู้ที่ประเทศสิงคโปร์และไซปรัส แต่ก็ยังเป็นที่ยกเถียงกันว่า สำหรับหลักทรัพย์ของบริษัทอื่นนักลงทุนจะตอบสนองต่อความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบฯหรือไม่ จากงานวิจัยของ Dodd, et al. (1984) พบว่า การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีแสดงความคิดเห็นอย่างมีเงื่อนไขไม่ส่งผลอย่างมีนัยสำคัญต่อผลตอบแทนในราคาหลักทรัพย์ แต่การวิจัยของ Clark & Weinstein (1983) และ งานวิจัยของ Eberhart, Moore & Roenfeldt (1990) พบว่า การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตแสดงความคิดเห็นในหน้ารายงานเกี่ยวกับการล้มละลายทำให้เกิดผลตอบแทนในหลักทรัพย์เชิงลบอย่างมีนัยสำคัญ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Dodd, et al. (1984) ที่พบว่า การที่ผู้ตรวจสอบบัญชีฯแสดงความคิดเห็นอย่างมีเงื่อนไขจะทำให้ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ลดลงหลังจากเปิดเผยหน้ารายงาน ปาลิตา แซ่ลิ้ม (2554) พบว่า นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะมีการตอบสนองเชิงลบเกี่ยวกับหน้ารายงานทางการเงินที่มีการฝ่าฝืนเงื่อนไขในสัญญาเงินกู้ Blay & Geiger (2001) พบว่า หน้ารายงานเกี่ยวกับความน่าจะเป็นที่กิจการจะล้มละลาย การเปลี่ยนแปลงสภาพทางการเงินของกิจการ การผิมนัดชำระหนี้ และการที่กิจการได้ถูกเพิกถอนออกจากตลาดหลักทรัพย์นั้นทำให้ราคาของหลักทรัพย์ลดลง แต่ไม่มีการตอบสนองอย่างมีสาระสำคัญ สำหรับบริษัทที่ได้รับการแสดงความคิดเห็นจากผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง Jones (1996) พบว่า ผลตอบแทนในหลักทรัพย์ลดลงในบริษัทที่ได้รับความคิดเห็นในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง Fleak & Wilson (1994) พบว่า บริษัทที่ได้รับความคิดเห็นบนหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องจะได้รับผลตอบแทนที่ต่ำกว่าบริษัทที่ได้รับความคิดเห็นบนหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข Herbohn, et al. (2014) พบว่า งบการเงินที่มีความเห็นจากผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่องบนหน้ารายงานผู้สอบบัญชี จะไม่มีการตอบสนองของตลาดในระยะสั้น Kargin (2013) พบว่า การออกรายงานทางการเงินที่มีรูปแบบมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกัน ทำให้การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจและการเงินง่ายขึ้น แม้ผู้ใช้งบการเงินบางรายอาจจะไม่ได้ใช้ประโยชน์จากงบการเงินหรืออาจจะได้ทราบข้อมูลจากแหล่งอื่นจึงทำให้เกิดความแตกต่างในการตัดสินใจ Khanagha (2011) พบว่า บริษัทขนาดเล็กและขนาดใหญ่จะให้ข้อมูลทางบัญชีต่างกัน แต่ในตลาดหลักทรัพย์อาบูดาบี (ADSM) นักลงทุนจะมุ่งเน้นไปที่บริษัทขนาดเล็ก เพราะบริษัทขนาดเล็กมีแนวโน้มที่จะรวมบริษัทมากกว่าบริษัทขนาดใหญ่ Okuns & Peter (2015) พบว่า รายได้ กระแสเงินสด และเงินปันผลมีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นการที่บริษัทให้ข้อมูลทางบัญชีที่มีคุณภาพสูงและน่าเชื่อถือ จะได้สามารถช่วยให้นักลงทุนตัดสินใจลงทุนได้ดีขึ้น Pathirawasam (2012) พบว่า บริษัทขนาดใหญ่จะให้ข้อมูลเชิงลึกทางการเงินและบัญชีมากกว่าบริษัทขนาดเล็ก และบริษัทที่มีผลกำไรในเชิงบวกจะส่งผลให้ผลตอบแทนของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้นนำไปสู่การตั้งสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

สมมติฐาน 1: ความเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของนักลงทุนงบการเงินที่ตีต้องผ่านการตรวจสอบอย่างละเอียดถี่ถ้วน หากพบปัญหาจะมีการดำเนินการแก้ไขให้ถูกต้อง ครบถ้วน โปร่งใส เพื่อไม่ให้ผู้ใช้งบการเงินเข้าใจคลาดเคลื่อน หรือเข้าใจผิดในสาระสำคัญต่าง ๆ การแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี โดยเฉพาะการไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินหรือแสดงความเห็นว่างบการเงินไม่ถูกต้อง เป็นการแสดงให้เห็นว่างบการเงินของบริษัท ไม่ถูกต้องตามมาตรฐานการบัญชี มีข้อน่าสงสัย หรือไม่ชัดเจนในรายการบัญชีที่มีสาระสำคัญ หากนักกลงทุนนำไปพิจารณาประกอบการตัดสินใจการลงทุนก็อาจเกิดผลเสียต่อการลงทุนได้ ทำให้งานวิจัยนี้ คาดว่านักลงทุนจะตอบสนองต่อการแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชี โดยจะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงอย่างมีนัยสำคัญ

สมมติฐาน 2: ความเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีผลกระทบต่อเสถียรภาพของกำไร

หากงบการเงินได้รับการตรวจสอบจากผู้ตรวจสอบและได้รับความเห็นในหน้ารายงานแบบไม่มีเงื่อนไขจะส่งผลให้ข้อมูลกำไรของบริษัทนั้นๆ มีเสถียรภาพมากกว่า และได้รับความมั่นใจจากผู้ใช้งบการเงินมากกว่าบริษัทที่ได้รับความเห็นแบบมีเงื่อนไข

บทที่ 3 ระเบียบวิจัย

3.1 กลุ่มตัวอย่างและการเก็บข้อมูล (Sample and Data Collection)

กลุ่มตัวอย่างที่นำมาศึกษาในงานวิจัย คือกลุ่มบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยในช่วงปี พ.ศ. 2557 – 2558 ทุกบริษัท ยกเว้นบริษัทที่อยู่ในกลุ่มอุตสาหกรรมธุรกิจการเงิน ได้แก่ ธุรกิจธนาคาร ธุรกิจเงินทุนและหลักทรัพย์ และธุรกิจประกันภัยและประกันชีวิต โดยจะสนใจที่หน้ารายงานของผู้ตรวจสอบบัญชีที่ได้แสดงความเห็นเกี่ยวกับงบการเงินของบริษัท จะแบ่งออกเป็นการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข และการแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข งานวิจัยชิ้นนี้เชื่อว่านักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะมีความคาดหวังและตอบสนองต่อราคาหลักทรัพย์แตกต่างกันหากบริษัทได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข โดยหากรายงานของผู้สอบบัญชีเข้าเงื่อนไขใด ๆ ต่อไปนี้ให้ถือว่าเป็นการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข

- 1) แสดงความคิดเห็นแบบ ไม่มีเงื่อนไขแต่ให้ข้อสังเกต
- 2) แสดงความคิดเห็นแบบ มีเงื่อนไข
- 3) ไม่แสดงความคิดเห็นต่องบการเงินหรือไม่แสดงความเชื่อมั่นต่องบการเงิน
- 4) งบการเงินไม่ถูกต้อง

3.1.1 บริษัทในตลาดหลักทรัพย์แบ่งตามกลุ่มอุตสาหกรรม (Industry) และหมวดธุรกิจ (Sector)

งานวิจัยฉบับนี้ได้สนใจเกี่ยวกับดัชนีราคาขายกลุ่มอุตสาหกรรมซึ่งจะสามารถสะท้อนความเคลื่อนไหวของหลักทรัพย์ที่อยู่ในภาคอุตสาหกรรมเดียวกัน ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET) มีการแบ่งบริษัทต่างๆที่ได้ทำการจดทะเบียนเข้าตลาดได้ทั้งหมด 28 หมวดธุรกิจ ภายใต้โครงสร้างกลุ่มอุตสาหกรรม 8 กลุ่ม ได้แก่

- 1) เกษตรและอุตสาหกรรมอาหาร
- 2) สินค้าอุปโภคบริโภค
- 3) ธุรกิจการเงิน
- 4) สินค้าอุตสาหกรรม
- 5) อสังหาริมทรัพย์และก่อสร้าง
- 6) ทรัพยากร
- 7) บริการ
- 8) เทคโนโลยี

3.1.2 แหล่งข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้วิจัยใช้ในการในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ประกอบไปด้วย รายชื่อบริษัท การแบ่งกลุ่มอุตสาหกรรม การแบ่งหมวดธุรกิจ และความเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีที่มีต้องการเงินบริษัท โดยได้ข้อมูลมาจาก Website ตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย และ การจัดบริษัทตามกลุ่มอุตสาหกรรมและหมวดธุรกิจ ราคาหลักทรัพย์เฉลี่ยรายเดือนของแต่ละบริษัท ทั้ง 3 ราคา ได้แก่ ราคาหลักทรัพย์ ณ เดือนที่ปิดบัญชี (เนื่องจากกฎหมายตามมาตรา 65 แห่งประมวลรัษฎากรได้กำหนดรอบระยะเวลาบัญชีไว้ที่ 12 เดือนโดยการนับ 12 เดือนจะต้องนับเต็มเดือน เช่น 1 มกราคม – 31 ธันวาคม หรือ 15 กุมภาพันธ์ 2557 – 14 กุมภาพันธ์ 2558 หรือ 1 มีนาคม 2557 – 28 กุมภาพันธ์ 2558 โดยนับจากวันที่ได้รับการจดทะเบียนตามกฎหมาย ซึ่งอาจจะทำให้วันสิ้นสุดรอบระยะเวลาบัญชีบางบริษัทจะไม่ใช่วันที่ 31 ธันวาคม) ราคาหลักทรัพย์แบบ 3 เดือนหลังออกรายงาน และแบบ 5 เดือนหลังออกรายงาน โดยได้ข้อมูลจากระบบฐานข้อมูลตลาดหลักทรัพย์ที่พัฒนาโดยตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย (SET Market Analysis and Reporting Tool: SETSMART)

3.2 วิธีการดำเนินการวิจัย (Research Method)

3.2.1 รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการทดสอบเหตุผลเชิงนิรนัย โดยเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อใช้ในการอธิบายเหตุผลและทดสอบถึงความสัมพันธ์ของผู้ใช้งบการเงินที่มีการใช้งบการเงินในการตัดสินใจที่จะลงทุน โดยเก็บข้อมูลทุติยภูมิจากหน้ารายงานผู้สอบบัญชี ราคาเฉลี่ยของหลักทรัพย์ และงบการเงิน

3.2.2 สมมติฐานการวิจัย

บริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะทำให้ผู้ใช้งบการเงินเชื่อมั่นในการดำเนินงานและผลประกอบการของบริษัทมากกว่าบริษัทที่ได้รับรายงานแบบมีเงื่อนไข ให้ข้อสังเกตไม่แสดงความเห็น หรืองบการเงินไม่ถูกต้องโดยสมมติฐานในการวิจัย คือ

1) ผู้ใช้งบการเงินมีการตอบสนองเชิงบวกต่อบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข เมื่อเทียบกับบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข โดยจะส่งผลให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นในช่วงวันที่เปิดเผยรายงานของผู้สอบบัญชี

2) บริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีเสถียรภาพของกำไรมากกว่า เมื่อเทียบกับบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข โดยจะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น

3.2.3 วิธีการศึกษาและแบบจำลองที่ใช้ในงานวิจัย

งานวิจัยนี้สนใจเกี่ยวกับการที่ผู้ใช้งบการเงินใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจโดยทำการเปรียบเทียบระหว่างรายงานผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินแบบมีเงื่อนไขและแบบไม่มีเงื่อนไขว่าจะมีผลในการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินหรือไม่ ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์ (2554) ได้กล่าวถึง “ความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ” ไว้ว่าข้อมูลทางบัญชีเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ผู้ใช้งบการเงินจะใช้เพื่อในการตัดสินใจ แม้ว่าการประเมินคุณภาพของความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจยังไม่มีข้อสรุปชัดเจน ผู้วิจัยจึงใช้แบบจำลองที่ได้รับการอ้างอิงอย่างแพร่หลายในงานวิจัยทางบัญชีที่นำเสนอโดย Ohlson (1995) ที่มีการนำเสนอผลการวิเคราะห์และอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลตามบัญชีและราคาหลักทรัพย์ โดยแบบจำลองทางสถิตินี้ได้นำเสนอรูปแบบความสัมพันธ์อย่างชัดเจนระหว่างมูลค่าตามบัญชีของส่วนของเจ้าของและกำไร เทียบกับราคาหลักทรัพย์ ซึ่งแนวคิดของ Ohlson (1995) มีหลักเกณฑ์มาจากทฤษฎีที่กำหนดไว้ว่า ราคาหลักทรัพย์เท่ากับเงินปันผลที่จ่ายในอนาคตคิดลดมาเป็นมูลค่าปัจจุบันจึงนำมาใช้เป็นต้นแบบและได้มีการเพิ่มตัวแปรในส่วนของหน้ารายงานความเห็นของผู้สอบบัญชีที่ผู้วิจัยสนใจศึกษา โดยมีการแก้ไขดังนี้

$$P = a_1 + a_2EPS + a_3BV + a_4EPS * CON + a_5BV * CON + a_6LnTA + e$$

กำหนดให้ P คือ ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี ปรับค่าด้วย ลอการิทึม (Logarithm)

EPS คือ กำไรต่อหลักทรัพย์หารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

BV คือ มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

CON คือ รายงานผู้สอบบัญชี กำหนดให้ CON มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข และ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

LnTA คือ สินทรัพย์รวมปรับค่าด้วย ลอการิทึม (Logarithm)

ผู้วิจัยใช้ สินทรัพย์รวมเป็นตัวแปรควบคุมเพื่อใช้ควบคุมขนาดของกลุ่มตัวอย่าง นอกนั้นจะเป็นตัวแปรที่จะนำมาใช้ศึกษาเพื่อดูว่ามีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจลงทุนหรือไม่ ซึ่งจะทำให้การเปรียบเทียบกันระหว่างงบการเงินที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข ตัวแปรที่มีจำนวนมากผู้วิจัยเลือกที่จะปรับค่าด้วยลอการิทึมเพื่อให้กลุ่มข้อมูลเกาะกลุ่มกัน

จากสมมติฐานที่ 1 ทำให้ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเนื่องจากข้อมูลทางบัญชีเป็นข้อมูลในอดีตซึ่งอาจจะไม่เพียงพอ จึงใช้ข้อมูลจากราคาหลักทรัพย์แบบ 3 เดือน และราคาหลักทรัพย์แบบ

5 เดือนนับจากวันสิ้นสุดเพื่อศึกษาว่า ความคิดเห็นของผู้สอบบัญชียังคงมีผลต่อราคาหลักทรัพย์และการตัดสินใจของผู้ใช้งบการเงินอยู่หรือไม่ โดยผู้วิจัยได้คาดหวังว่าจะได้ผลลัพธ์เหมือนกันกับผลลัพธ์ที่ได้จากราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นสุดจากการใช้แบบจำลองของ Ohlson (1995) เช่นเดิม

จากสมมติฐานที่ 2 ผู้วิจัยยังได้ให้ความสนใจในเรื่องของคุณภาพของกำไรเนื่องจากผู้วิจัยคาดว่างบการเงินที่ได้รับความเห็นจากผู้สอบแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีคุณภาพมากกว่างบการเงินที่ได้รับความเห็นแบบมีเงื่อนไข จึงใช้แบบจำลองของ Sloan (1996) ที่ได้ทำการขยายการศึกษาความเสถียรภาพของกำไร (Earnings Persistence) ภายใต้แนวคิดที่ว่า กำไรของกิจการที่มีคุณภาพสูงจะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์ในตลาดหลักทรัพย์สูงขึ้นในทิศทางเดียวกัน และกำไรในปัจจุบันที่เสถียรภาพจะสามารถพยากรณ์กำไรในอนาคตได้ โดยผู้วิจัยมีการแก้ไขแบบจำลองดังนี้

$$ROA_t = a_1 + a_2(ROA)_{t-1} * CON + e$$

กำหนดให้ ROA_t คือ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ณ ปีนี้หารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

ROA_{t-1} คือ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ณ ปีก่อนหารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

CON คือ รายงานผู้สอบบัญชี โดยกำหนดให้ CON มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข และมีค่าเท่ากับ 1 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

บทที่ 4 ผลการวิจัย

งานวิจัยเรื่องนี้ได้ให้ความสนใจเกี่ยวกับการแสดงความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีในงบการเงินว่ามีส่วนเกี่ยวข้องในการตัดสินใจของนักลงทุนในการซื้อขายหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยหรือไม่ โดยผู้ศึกษาวิจัยได้ใช้ข้อมูลจากงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย ตั้งแต่ปี 2557 – 2558

ในการวิเคราะห์ข้อมูลจะแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ได้แก่ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของข้อมูลที่ใช้ในการวิจัย โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ผลการวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) เพื่อหาความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ และ การวิเคราะห์การถดถอยของพหุคูณ (Multiple Linear Regression) เพื่อวิเคราะห์ความแตกต่างในการตัดสินใจของนักลงทุนและเสถียรภาพกำไรระหว่างรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขกับแบบไม่มีเงื่อนไข

4.1 ส่วนผลการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา

การแสดงข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) จะเป็นการหาค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และการกระจายข้อมูล ได้แก่ ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยมีจำนวนตัวอย่างทั้งหมด 807 หน่วยได้ผลดังตารางที่ 4.1

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปีที่ปรับราคาด้วยลอการิทึม ของกลุ่มบริษัทที่อยู่ในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยอยู่ระหว่าง -3 บาท ถึง 7.64 บาท มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 2.32 บาท มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อนมีมูลค่าระหว่าง -10 บาท ถึง 11 บาท มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.65 สิทธิทรัพย์รวมปรับด้วยค่าลอการิทึมมีมูลค่าระหว่าง 12.62 บาท ถึง 21.50 บาท เมื่อพิจารณาร่วมกับส่วนเบี่ยงเบนฯ พบว่า ไม่แตกต่างกันมาก แต่ข้อมูลกำไรต่อหลักทรัพย์หารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน ที่มีมูลค่าระหว่าง -11.55 บาท ถึง 0.48 บาท มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ 0.01 เมื่อพิจารณาข้อมูลร่วมกับส่วนเบี่ยงเบนฯ พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด ทั้งนี้ทำให้ทราบว่ากลุ่มบริษัทฯ มีโครงสร้างเงินทุนค่อนข้างต่างกัน ซึ่งในบางบริษัทจะมีการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในช่วงปี 2557 และ ปี 2558 เช่น ในปี 2557 บริษัทมีการขาดทุนต่อเนื่องทำให้หนี้สินหมุนเวียนสูงกว่าสิทธิทรัพย์หมุนเวียน และได้มีเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีเกี่ยวกับการตีราคาที่ดิน อาคารและเครื่องจักร ทำให้กำไรต่อหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลง ไปในทางที่เพิ่มขึ้น หรือในบางบริษัทอาจมีการลงทุนเพิ่มซึ่งจะทำให้กำไรต่อหลักทรัพย์มีการเปลี่ยนแปลงที่ลดลง

ตารางที่ 4.1: ค่าสถิติพื้นฐาน

Variable	Mean	P50	SD	Min	Max	N
ตัวแปร	ค่าเฉลี่ย	ค่ามัธยฐาน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	ค่าต่ำสุด	ค่าสูงสุด	จำนวนตัวอย่าง
ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี	2.32	2.26	1.53	-3.00	7.64	807
ปรับค่าด้วยลอการิทึม (P)						
กำไรต่อหลักทรัพย์หารราคา	0.01	0.04	0.43	-11.55	0.48	807
หลักทรัพย์ปีก่อน (EPS)						
มูลค่าตามบัญชีหารราคา	0.65	0.52	0.72	-10.00	11.60	807
หลักทรัพย์ปีก่อน (BV)						
สินทรัพย์รวมปรับด้วยค่าลอการิทึม (LnTA)	15.61	15.37	1.50	12.62	21.50	807

4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์

เนื่องจากข้อมูลตัวอย่างมีทั้งหมด 807 ตัวอย่าง ผู้วิจัยจึงได้ทำการทดสอบตัวแปรว่ามีความสัมพันธ์ไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ โดยการใช้วิธีการทดสอบทั้งสองแบบคือ แบบ Parametric และ แบบ Non-Parametric โดย วิธี Parametric จะใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson (ตารางที่ 4.2) และแบบ Non-Parametric จะใช้ค่าสหสัมพันธ์แบบ Spearman (ตารางที่ 4.3) ที่ผู้วิจัยใช้ 2 วิธี เพื่อเป็นการยืนยันว่าไม่เกิดปัญหาของการกระจายตัวของข้อมูล โดยข้อมูลมีการกระจายตัวแบบโค้งปกติ (Normal Distribution) ซึ่งผลลัพธ์ทั้ง 2 วิธีเป็นไปในทิศทางเดียวกัน

ตารางที่ 4.2: ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson

	P	EPS	BV
P	1.00		
EPS	0.19*	1.00	
BV	-0.05	0.39*	1.00

หมายเหตุ 1. *ค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

2. P = ราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม; EPS = กำไรต่อหลักทรัพย์หารราคา
 หลักทรัพย์ปีก่อน; BV = มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

จากตารางที่ 4.2 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Pearson ของตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร พบว่า ค่าความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญ ณ 0.05 2 คู่ ได้แก่ กำไรต่อหลักทรัพย์หารราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม (0.19) และ มูลค่าตามบัญชีหารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับกำไรต่อหลักทรัพย์หารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน (0.39) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม 1 คู่ แต่ไม่มีผลทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม (-0.05)

ตารางที่ 4.3: ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Spearman

	P	EPS	BV
P	1.00		
EPS	0.29*	1.00	
BV	-0.15	0.08*	1.00

หมายเหตุ 1. *ค่านัยสำคัญทางสถิติ ณ ระดับ 0.05

2. P = ราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม; EPS = กำไรต่อหลักทรัพย์หารราคา
 หลักทรัพย์ปีก่อน; BV = มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

จากตารางที่ 4.3 ผลการวิเคราะห์ค่าสหสัมพันธ์แบบ Spearman ของตัวแปรอิสระ 3 ตัวแปร พบว่า ค่าความสัมพันธ์เป็นไปในทิศทางเดียวกัน และมีนัยสำคัญ ณ 0.05 2 คู่ ได้แก่ กำไรต่อหลักทรัพย์หารราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม (0.29) และ มูลค่าตามบัญชีหารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับกำไรต่อหลักทรัพย์หารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน (0.08) และมีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้าม 1 คู่ แต่ไม่มีผลทางสถิติที่ระดับนัยสำคัญ 0.05 คือ มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อนกับราคาหลักทรัพย์ปรับด้วยลอการิทึม (-0.15)

4.3 ผลการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจของนักลงทุนเปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข

สมการที่ 1 ผู้วิจัยใช้สินทรัพย์รวมในการเป็นตัวแปรควบคุม เพื่อศึกษาตัวแปรอื่นๆที่มีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจลงทุนหรือไม่ โดยเปรียบเทียบระหว่างรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข โดยมีรูปแบบสมการดังนี้

$$P = a_1 + a_2EPS + a_3BV + a_4EPS * CON + a_5BV * CON + a_6LnTA + e$$

โดยที่กำหนดให้

P คือ ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี ปรับค่าด้วย ลอการิทึม (Logarithm)

EPS คือ กำไรต่อหลักทรัพย์หารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

BV คือ มูลค่าตามบัญชีหารราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

CON คือ รายงานผู้สอบบัญชี กำหนดให้ CON มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข และ มีค่าเท่ากับ 1 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

LnTA คือ สินทรัพย์รวมปรับค่าด้วย ลอการิทึม (Logarithm)

ตารางที่ 4.4: ผลการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีเพื่อการตัดสินใจของนักลงทุนเปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข

ตัวแปร	ราคาหลักทรัพย์			
	Coefficients	Std. Error	t	P-value
EPS	0.93	0.11	8.26	0.000
BV	-0.49	0.11	-4.43	0.000
EPS*CON	2.47	0.76	3.27	0.001
BV*CON	0.33	0.14	2.37	0.018
LnTA	0.23	0.03	6.56	0.000
ค่าคงที่	-1.17	0.55	-2.11	0.036
Number of obs.				807
R-squared				0.14

จากตารางที่ 4.4 แสดงให้เห็นว่า นักลงทุนมีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจ ที่แตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขกับแบบไม่มีเงื่อนไข โดยเปรียบเทียบจาก กำไรต่อหลักทรัพย์และมูลค่าตามบัญชี เทียบกับ ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับน้อยกว่า 0.01 และ 0.05

กำไรต่อหลักทรัพย์ มีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.93 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆ คงที่แสดงให้เห็นว่ากำไรต่อหลักทรัพย์ มีมูลค่าเพิ่มขึ้น 0.93 หน่วย จะส่งผลให้ ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้น 1 หน่วย สรุปได้ว่า ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกับกำไรต่อหลักทรัพย์ ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ตรงกับ สูตรศักดิ์ ดอนปัด (2561) ที่พบว่า กำไรต่อหลักทรัพย์มีทิศทางเดียวกับราคาหลักทรัพย์

มูลค่าตามบัญชี มีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ -0.49 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ แสดงว่ามูลค่าตามบัญชี มีมูลค่าลดลง 0.49 หน่วย ในขณะที่ ราคาหลักทรัพย์จะเพิ่มขึ้น 1 หน่วย สรุปได้ว่า ราคาหลักทรัพย์ ณ วันสิ้นปี มีความสัมพันธ์ในทิศทางตรงกันข้ามกับมูลค่าตามบัญชี ที่ค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95

กำไรต่อหลักทรัพย์ที่รายงานผู้ของผู้สอบบัญชีเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขและมีเงื่อนไขพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 2.47 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ แสดงให้เห็นว่ากำไรต่อหลักทรัพย์ของกิจการที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีค่ามากกว่ากำไรต่อหลักทรัพย์ของกิจการที่มีการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขจำนวน 2.47 หน่วย ณ ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95

มูลค่าตามบัญชีที่รายงานผู้ของผู้สอบบัญชีเป็นแบบไม่มีเงื่อนไขและมีเงื่อนไขพบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์ เท่ากับ 0.33 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่น ๆ คงที่ แสดงให้เห็นว่ามูลค่าตามบัญชีของกิจการที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีค่ามากกว่ามูลค่าตามบัญชีของกิจการที่มีการแสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขจำนวน 0.33 หน่วย ณ ระดับค่าความเชื่อมั่นร้อยละ 95

จากตารางที่ 4.4 ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ผู้ใช้งบการเงินมีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจแตกต่างกันเมื่อเปรียบเทียบระหว่างกิจการที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและกิจการที่มีรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพราะผู้สอบบัญชีต้องให้ความเชื่อมั่นอย่างมีเหตุผลว่างบการเงินนั้นได้แสดงฐานะทางการเงินและผลดำเนินงานของกิจการไว้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ เนื่องจากผู้ใช้งบการเงินเห็นว่างบการเงินที่น่าเชื่อถือควรผ่านการระบวนการการตรวจสอบบัญชีซึ่งเป็นบุคคลภายนอกของกิจการ (ณัฐพร สีลาโส, 2555)

4.4 ผลการวิเคราะห์เพิ่มเติม

ผู้วิจัยเห็นว่าข้อมูลบัญชีเป็นข้อมูลในอดีต การใช้ข้อมูลราคาหลักทรัพย์ ณ วันเดียวกับวันสิ้นสุดบัญชี อาจจะไม่เหมาะสม เพราะข้อมูลราคาหลักทรัพย์จะนำหน้าข้อมูลทางบัญชีเสมอ เนื่องจากการคำนวณแบบคาดการณ์ล่วงหน้า จึงได้ทำการทดสอบเพิ่มเติมโดยใช้ราคาหลักทรัพย์ แบบ 3 เดือน และแบบ 5 เดือน นับจากวันสิ้นสุดงวดเพื่อดูความสัมพันธ์ระหว่างกำไรต่อหลักทรัพย์มีผลกับมูลค่าตามบัญชีของหลักทรัพย์หรือไม่ เพราะนักลงทุนจะไม่สนใจข้อมูลในอดีต โดยได้ผลลัพธ์ดังนี้

ตารางที่ 4.5: ผลการวิเคราะห์จากการทดสอบโดยใช้ราคาหลักทรัพย์ 3 เดือนนับจากวันสิ้นปี

ตัวแปร	ราคาหลักทรัพย์ 3 เดือนนับจากวันสิ้นปี			
	Coefficients	Std. Error	t	P-value
EPS*P	0.86	0.10	8.68	0.000
BV*P	-0.46	0.07	-6.61	0.000
EPS*CON	2.35	0.78	3.00	0.003
BV* CON	0.30	0.13	2.36	0.019
LnTA	0.26	0.04	7.26	0.000
ค่าคงที่	-1.60	0.57	-2.82	0.005
Number of obs.				788
R-squared				0.13

ตารางที่ 4.6: ผลการวิเคราะห์จากการทดสอบโดยใช้ราคาหลักทรัพย์ 5 เดือนนับจากวันสิ้นปี

ตัวแปร	ราคาหลักทรัพย์ 5 เดือนนับจากวันสิ้นปี			
	Coefficients	Std. Error	t	P-value
EPS*P	0.84	0.10	8.41	0.000
BVPS*P	-0.43	0.07	-5.81	0.000
EPS*CON	2.34	0.78	3.09	0.002
BV* CON	0.32	0.13	2.48	0.013
LnTA	0.27	0.04	7.37	0.000
ค่าคงที่	-1.85	0.58	-3.19	0.001
Number of obs.				772
R-squared				0.13

จากการวิเคราะห์เพิ่มเติมพบว่าผลลัพธ์ที่ได้จะเหมือนกับตารางที่ 4.4 กล่าวคือ เมื่อกำไรต่อหลักทรัพย์ที่มีหน้ารายการของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นราคาหลักทรัพย์ก็จะเพิ่มขึ้น และในขณะเดียวกันหากมูลค่าตามบัญชีที่มีหน้ารายการของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน เนื่องจากงบการเงินของบริษัทที่จดทะเบียนจะต้องมีรายงานผู้สอบบัญชีอยู่ในงบการเงินถึงแม้้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินมักจะมองข้ามไปแต่รายงานผู้สอบบัญชีถือว่าเป็นข้อมูลสำคัญเพราะสามารถเข้าถึงข้อมูลบัญชีของบริษัทได้ เนื่องจากผู้สอบบัญชีสามารถเข้าถึงข้อมูลของของบริษัทที่ผู้ถือหุ้นไม่สามารถเข้าถึงได้ ดังนั้นหากผู้สอบบัญชีมีการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเงื่อนไขราคาหลักทรัพย์ควรมีราคาที่ต่ำลง (Menon & Williams, 2010)

4.5 ผลการทดสอบเพิ่มเติมโดยทดสอบคุณภาพของข้อมูลกำไร

สมการที่ 2 คุณภาพของกำไร ทดสอบได้เสถียรภาพของกำไร หากกำไรมีเสถียรภาพจะแสดงให้เห็นถึงข้อมูลของกำไรนั้นมีคุณภาพมากกว่าข้อมูลกำไรที่ไม่เสถียรภาพโดยผู้วิจัยได้ใช้สมการดังนี้

$$ROA_t = a_1 + a_2(ROA)_{t-1} * CON + e$$

กำหนดให้ ROA_t คือ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ณ ปีนี้หารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

ROA_{t-1} คือ อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์ ณ ปีก่อนหารด้วยราคาหลักทรัพย์ปีก่อน

CON คือ รายงานผู้สอบบัญชี โดยกำหนดให้ CON มีค่าเท่ากับ 0 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข และมีค่าเท่ากับ 1 เมื่อรายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข

ผู้วิจัยได้ทำการทดสอบ 2 ครั้ง ด้วยการไม่ใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรม ดังตารางที่ 4.7 และใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรมดังตารางที่ 4.8 ผลลัพธ์ที่ได้เหมือนกันทั้ง 2 ตาราง เพราะถ้าหากข้อมูลมีคุณภาพ a_2 จะมีค่าเท่ากับ 1 และจะต้องเป็นเครื่องหมายบวก (+) เสมอ

ตารางที่ 4.7: ผลการทดสอบแบบไม่ใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรม

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์			
	Coefficients	Std. Error	t	P-value
$(ROA)_{t-1} * CON$	0.43	0.22	1.93	0.055
ค่าคงที่	6.37	4.00	1.59	0.112
Number of obs.				416
R-squared				0.00

ตารางที่ 4.8: ผลการทดสอบแบบใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรม

ตัวแปร	อัตราผลตอบแทนของสินทรัพย์			
	Coefficients	Std. Error	t	P-value
$(ROA)_{t-1} * CON$	0.74	0.06	11.69	0.000
ค่าคงที่	1.61	1.14	1.41	0.158
ควบคุมตัวแปรกลุ่มอุตสาหกรรม				
Number of obs.				402
R-squared				0.36

จากตาราง 4.7 และ 4.8 สรุปได้ว่า ข้อมูลกำไรของกิจการที่มีผู้สอบบัญชีออกรายงานแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีเสถียรภาพมากกว่าข้อมูลกำไรของกิจการที่มีผู้สอบบัญชีออกรายงานแบบมีเงื่อนไข และจากการทดสอบคุณภาพของข้อมูลกำไรแบบใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรมและไม่ใส่ตัวแปรควบคุมกลุ่มอุตสาหกรรมแล้วได้ผลลัพธ์เหมือนกัน แสดงให้เห็นว่าความต่างของคุณภาพกำไรจะไม่มีผลกับอุตสาหกรรม

บทที่ 5

สรุปผลการศึกษา อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาในครั้งนี้ให้ความสนใจเกี่ยวกับผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์ต่อราคาหลักทรัพย์ เปรียบเทียบระหว่างหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและแบบไม่มีเงื่อนไขโดยใช้ข้อมูลบัญชีจากบริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ในระหว่างปี 2557 - 2558 โดยผลจากการศึกษาทำให้ผลสรุปและมีข้อเสนอแนะดังนี้

5.1 สรุปผลการศึกษา

ผลจากการศึกษาผลกระทบจากความคิดเห็นของผู้ตรวจสอบบัญชีรับอนุญาตในงบการเงินของบริษัทในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยต่อราคาหลักทรัพย์ โดยเปรียบเทียบจากหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและแบบไม่มีเงื่อนไข ในการศึกษาสามารถจำแนกสมมติฐานที่ใช้ได้ 2 ข้อ และมีผลการศึกษาดังต่อไปนี้

5.1.1 สมมติฐานที่ 1 ความเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีผลกระทบต่อการตัดสินใจของนักลงทุน

ผลจากการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีของสมการที่ 1 เพื่อทดสอบว่ามีการใช้ข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจลงทุนหรือไม่โดยเปรียบเทียบระหว่างความคิดเห็นบนหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไขและไม่มีเงื่อนไข พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ผู้ใช้งบการเงินมีการตอบสนองเชิงบวกต่อราคาหลักทรัพย์ของบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไข ณ วันสิ้นปี โดยมีระดับความมีนัยสำคัญที่ <0.01 และ <0.05

นอกจากนี้ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์เพิ่มเติมโดยนำราคาหลักทรัพย์แบบ 3 เดือนนับจากวันสิ้นปี และ ราคาหลักทรัพย์แบบ 5 เดือนนับจากวันสิ้นปี พบว่าเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้เช่นกัน กล่าวคือนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินมีการใช้ข้อมูลทางบัญชีของบริษัทที่มีการแสดงความคิดเห็นแบบไม่มีเงื่อนไขมากกว่าบริษัทที่มีการแสดงความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไข เพราะได้ผ่านการตรวจสอบงบแสดงฐานะการเงินและผลการดำเนินงานของกิจการไว้ได้อย่างถูกต้องและเชื่อถือได้ ราคาหลักทรัพย์เป็นไปในทิศทางเดียวกันกับกำไรต่อหลักทรัพย์ กำไรต่อหลักทรัพย์ของกิจการที่มีรายงานแบบไม่มีเงื่อนไข มูลค่าตามบัญชีที่รายงานของผู้สอบบัญชีเป็นแบบไม่มีเงื่อนไข

5.1.2 สมมติฐานที่ 2 ความเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตมีผลกระทบต่อความเสถียรภาพของกำไร

ผลจากการวิเคราะห์การใช้ข้อมูลทางบัญชีของสมการที่ 2 เพื่อทดสอบเสถียรภาพของกำไร พบว่า เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ กล่าวคือ ข้อมูลกำไรของกิจการที่มีหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะเสถียรภาพมากกว่าแบบไม่มีเงื่อนไข ณ ระดับความสำคัญที่ <0.10

รวมถึงการวิเคราะห์เพิ่มเติมโดยการใส่ตัวแปรควบคุมอุตสาหกรรม เพื่อทดสอบความเสถียรภาพของกำไร พบว่า ข้อมูลกำไรของกิจการที่มีหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีความเสถียรภาพมากกว่าแบบไม่มีเงื่อนไข ณ ระดับความสำคัญที่ <0.01 เป็นการพิสูจน์ว่ากลุ่มอุตสาหกรรมนั้นไม่ได้มีผลกับคุณภาพของกำไร

5.2 อภิปรายผลการศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถอภิปรายผลการศึกษิตตามวัตถุประสงค์ในการศึกษาและสมมติฐานได้ดังนี้ การแสดงความคิดเห็นของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตในหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีการตอบสนองเชิงบวกจากนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงิน มากกว่าหน้ารายงานที่มีการแสดงความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไข เนื่องจากนักลงทุนและผู้ใช้งบการเงินได้รับความเชื่อมั่นแล้วว่า ผลการดำเนินงานของบริษัทเป็นไปได้อย่างดีไม่มีความผิดปกติในงบการเงิน ซึ่งหากผลการดำเนินงานดีและมีกำไรจะส่งผลให้ราคาของหลักทรัพย์เพิ่มขึ้นในเมื่อเทียบกับบริษัทที่ได้รับรายงานของผู้สอบบัญชีแบบมีเงื่อนไข กล่าวคือ งบการเงินของบริษัทที่มีหน้ารายงานแบบมีเงื่อนไขอาจส่งผลกระทบต่อให้งบการเงินขาดความน่าเชื่อถือ เนื่องจากงบการเงินจะสามารถสะท้อนถึงโครงสร้างของเงินทุน กำไร และสภาพคล่องของแต่ละบริษัท ทำให้บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทยจะต้องมีความตระหนักถึงความสำคัญที่หน้ารายงานการเงินมากขึ้น ซึ่งหากงบการเงินมีความน่าเชื่อถือ จะทำให้นักลงทุนสามารถใช้ข้อมูลในการพิจารณาเพื่อตัดสินใจลงทุนในหลักทรัพย์และสามารถมั่นใจได้ว่าตนจะได้รับผลตอบแทนที่ดีในอนาคต สอดคล้องกับผลการศึกษาของ รัฐการณ์ สีนจรรย์ (2550) ที่กล่าวว่า กำไรทางบัญชีมีความสัมพันธ์ในทิศทางเดียวกันกับการปรับตัวของราคาหลักทรัพย์

ดังนั้น งบการเงินของบริษัทที่มีหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแบบไม่มีเงื่อนไขจะมีความเสถียรภาพ มีความน่าเชื่อถือ และส่งผลให้ราคาหลักทรัพย์มีแนวโน้มไปในทิศทางที่เพิ่มขึ้น มากกว่ารายงานแบบมีเงื่อนไข ซึ่งนักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินจะสามารถนำงบการเงินหรือข้อมูลทางบัญชีมาใช้ในการพิจารณาและช่วยในการตัดสินใจได้อย่างมีนัยสำคัญ

5.3 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งนี้

5.3.1 บริษัทที่จดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ควรที่จะใส่ใจ และมีความรอบคอบกับข้อมูลทางบัญชีที่จะต้องเปิดเผย เพื่อให้นักลงทุนหรือผู้ใช้งบการเงินสามารถที่จะใช้ข้อมูลเพื่อนำไปประกอบการตัดสินใจได้อย่างถูกต้องแม่นยำ ซึ่งบริษัทที่มีข้อมูลทางบัญชีที่น่าเชื่อถือจะทำให้ให้นักลงทุนให้ความสนใจได้มากขึ้น

5.3.2 สำหรับนักลงทุนที่จะต้องใช้อ้างอิงข้อมูลทางบัญชีในการตัดสินใจ นอกจากจะใช้อ้างอิงข้อมูลทางบัญชี เช่น กำไรทางบัญชี มูลค่าทางบัญชีที่มีความสัมพันธ์กับหลักทรัพย์แล้ว ยังสามารถที่จะให้ความสนใจเกี่ยวกับความคิดเห็นบนหน้ารายงานของผู้สอบบัญชี ว่าเป็นแบบใด มีเงื่อนไข ไม่มีเงื่อนไข หรือให้ข้อสังเกต ซึ่งจะสามารถใช้ในการประกอบการตัดสินใจได้เพิ่มขึ้น

5.4 ข้อเสนอแนะจากการศึกษาครั้งต่อไป

5.4.1 การศึกษาในครั้งนี้ เลือกใช้ข้อมูลในที่คาดว่าจะไม่มีการปรับแก้ไขเพิ่มเติมแล้ว และให้ความสนใจไปที่ความคิดเห็นในรายงานผู้สอบบัญชี โดยมีกลุ่มตัวอย่างอยู่ที่ 807 ตัวอย่าง หากต้องการทำวิจัยในครั้งต่อไปสามารถขยายช่วงเวลาของข้อมูลเพื่อเก็บตัวอย่างเพิ่มขึ้นเพื่อให้ได้ผลการวิเคราะห์ที่มีประสิทธิภาพ

5.4.2 นอกจากใช้อ้างอิงข้อมูลทางบัญชีและหน้ารายงานผู้สอบบัญชีแล้ว อาจใช้ปัจจัยภายนอกอื่นเพื่อเป็นข้อมูลในการวิจัยต่อไป เช่น ปัญหาเศรษฐกิจ โรคระบาด รวมไปถึง บริษัทที่ไม่ได้จดทะเบียนอยู่ในตลาดหลักทรัพย์เพื่อใช้เป็นตัวแปรในการศึกษาเพิ่มเติมได้

บรรณานุกรม

- ฐิตาภรณ์ สิ้นจรรยาศักดิ์. (2550). การศึกษามูลค่าทางบัญชีและกำไรทางบัญชีในการอธิบายราคาหลักทรัพย์ของกลุ่มอุตสาหกรรมบริการซึ่งจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วารสารวิจัยมหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี*, 10(2), 70-78.
- ณัฐพร สีลาโส. (2555). มุมมองผู้สอบบัญชีต่อการปฏิบัติตามข้อกำหนดในมาตรฐานการสอบบัญชีรหัส 700 การแสดงความเห็นและการรายงานต่อกรรมการเงิน. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต*.
- ประวัฒน์ เบญญาศรีสวัสดิ์. (2554). ลักษณะเชิงคุณภาพของข้อมูลบัญชีเรื่องความเกี่ยวข้องกับการตัดสินใจ. *วารสารนักบริหาร*, 31(2), 10-14.
- ปาติดา แซ่ลิ้ม. (2554). การตอบสนองของนักลงทุนต่อรายงานของผู้สอบบัญชีเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานต่อเนื่อง. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์*.
- ศิลปพร ศรีจันทเพชร. (2552). การควบคุมคุณภาพงานสอบบัญชีสำหรับสำนักงานสอบบัญชีขนาดเล็กและขนาดกลาง. *วารสารวิชาชีพบัญชี*, 5(14), 26-28.
- สุรศักดิ์ ดอนปัด. (2561). ความสัมพันธ์ของกำไรทางบัญชีและมูลค่าทางบัญชีกับราคาหลักทรัพย์ของบริษัทจดทะเบียนในกลุ่มธุรกิจการเงินในตลาดหลักทรัพย์แห่งประเทศไทย. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยรังสิต*.
- Blay, A. D. & Gieger. M. A. (2001). Market expectation for first-time Going Concern. *Journal of Accounting Audit and Financial*, 209-226.
- Clark, T. A., & Weinstein, M. I. (1983). *The behavior of the common stock of Bankrupt Firms*. Retrieved from <https://www.jstor.org/stable/2327984>.
- Dodd, P., Dopuch, N., Holthausen, R., & Leftwich, R. (1984). Qualified audit opinions and stock prices: Information content, announcement dates, and concurrent disclosures. *Journal of Accounting and Economics*, 6(1), 3-38.
- Eberhart, A. C., Moore, W. T., and Roenfeldt, R. L. (1990). Security pricing and deviations from the absolute priority rule in bankruptcy proceedings. *Journal of Finance*, 45(5), 1457-1469.
- Fleak, S. K., & Wilson, E. R. (1994). The incremental information content of the Going-Concern Audit Opinion. *Journal of Accounting, Auditing and Finance*, 9(1), 149-166.

- Herbohn, K., Walker, J., & Loo, H. Y. M. (2014). Corporate social responsibility: The link between sustainability disclosure and sustainability performance. *Abacus*, 50(4), 422–459.
- Jones, F. L. (1996). The information concern of the auditor's Going Concern evaluation. *Journal of Accounting and Public Policy*, 15(1), 1-27.
- Kargin, S. (2013). The impact of IFRS on the value relevance of accounting information: Evidence from Turkish Firms. *International Journal of Economics and Finance*, 5(4), 71-80.
- Khanagha, J. B. (2011). Value relevance of accounting information in the United Arab Emirates. *International Journal of Economics and Financial Issues*, 1(2), 33-45.
- Menon, K., & Williams, D. D. (2010). Investor reaction to Going Concern audit reports. *The Accounting Review*, 85(6), 2075-2105.
- Ohlson, J. A. (1995). Earnings, book values, and dividends in equity valuation. *Contemporary Accounting Research*, 11(2), 661-687.
- Pathirawasam, C. (2012). Ownership concentration and financial performance: The case of Sri Lankan Listed Companies. *The Journal of Corporate Ownership*, 9(4), 170–177.
- Sloan, R. G. (1996). Do stock prices fully reflect information in accruals and cash flows about future earnings. *The Accounting Review*, 71(3), 289-315.

1. ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแบบมีเงื่อนไข

ตัวอย่างที่ 1.1 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ AIE งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชี ไม่สามารถแสดงความเห็น เนื่องจากไม่สามารถ
ตรวจสอบหลักฐานทางบัญชีที่เหมาะสม

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้รับการว่าจ้างให้ตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ(ปรับปรุงใหม่)ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)และบริษัทย่อยและของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำเอกสารนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินเหล่านี้จากการปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี อย่างไรก็ตาม เนื่องจากเรื่องดังกล่าวไว้ในวรรคก่อนข้างบนนี้ ไม่แสดงความเห็น ข้าพเจ้าไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นได้

เกณฑ์ในการไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

1. ข้าพเจ้าได้รับการแต่งตั้งให้เป็นผู้สอบบัญชีของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ของงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ในเดือนธันวาคม 2560 ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การตรวจนับสินค้าคงเหลือของบริษัท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นให้เป็นที่ยอมรับในปริมาณและมูลค่าของสินค้าคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ซึ่งแสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะ จำนวนเงิน 434.01 ล้านบาท เนื่องจากผลกระทบของเหตุการณ์ดังกล่าว ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าอาจมีรายการปรับปรุงใด ๆ ที่จำเป็นต่องบแสดงฐานะการเงิน งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น และงบกระแสเงินสด
2. ผู้สอบบัญชีคนก่อนของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (ก่อนปรับปรุงใหม่) ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ตามรายงานลงวันที่ 24 มีนาคม 2558 เนื่องด้วยการจัดการของกิจการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในด้านสินทรัพย์และสินค้าคงเหลือที่ไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ รวมถึงการใช้สินทรัพย์ของกิจการอาจไม่เหมาะสม จึงทำให้ข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการผลิตไม่สมเหตุสมผล รวมถึงการควบคุมการนำวัตถุดิบและสินค้าเข้าและออกจากโรงงานผลิตของกิจการที่ไม่อาจแน่ใจถึงความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลและหลักฐานได้ ซึ่งมีผลต่อสินทรัพย์และสินค้าคงเหลือ รวมถึงบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตัวอย่างที่ 1.2 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ AIE งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชี ถูกจำกัดขอบเขตโดยฝ่ายบริหารและ ตัวเลข
เปรียบเทียบแสดงอาจขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญ

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ คณะกรรมการและผู้ถือหุ้นบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวม(ปรับปรุงใหม่)และงบการเงินเฉพาะกิจการ(ปรับปรุงใหม่)ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 งบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นรวมและงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบาย การบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรมาครฐานการรายงานทางการเงินและรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบ ตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบ เพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อ งบแสดงฐานะการเงิน และเกณฑ์ในการไม่แสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสดของข้าพเจ้า

เกณฑ์ในการไม่แสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด

1. ข้าพเจ้าไม่ได้เข้าร่วมสังเกตการณ์การตรวจนับสินค้าคงเหลือ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นให้เป็นข้อเท็จจริงในปริมาณและมูลค่าของสินค้าคงเหลือของบริษัท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ซึ่งแสดงอยู่ในงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ จำนวน 434.01 ล้านบาท เนื่องจากยอดยกมาต้นงวดของสินค้าคงเหลือรวมอยู่ในการกำหนดผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถสรุปได้ว่าอาจมีรายการปรับปรุงใดๆ ที่จำเป็นต่อกำไรสำหรับงวดที่รายงานในงบกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด

2. ผู้สอบบัญชีคนก่อนของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 (ก่อนปรับปรุงใหม่) ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ตามรายงานลงวันที่ 24 มีนาคม 2558 เนื่องด้วยการจัดการของกิจการเกี่ยวกับระบบการควบคุมภายในด้านต้นทุนขายและสินค้าคงเหลือที่ไม่มีประสิทธิภาพอย่างเพียงพอ รวมถึงการใช้สินทรัพย์ของกิจการอาจไม่เหมาะสม จึงทำให้ข้อมูลและหลักฐานเกี่ยวกับการผลิตไม่สมเหตุสมผล รวมถึงการควบคุมการนำวัตถุดิบและสินค้าเข้าและออกจากโรงงานผลิตของกิจการที่ไม่อาจแน่ใจถึงความครบถ้วนถูกต้องของข้อมูลและหลักฐานได้ ซึ่งมีผลต่อต้นทุนขายและสินค้าคงเหลือ รวมถึงบัญชีอื่นที่เกี่ยวข้อง

ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 29.4 บริษัทได้รับหนังสือจากฝ่ายตรวจสอบตลาดทุน สำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ (ก.ล.ต.) ลงวันที่ 20 มกราคม 2559 เพื่อขอทราบข้อเท็จจริงเกี่ยวกับกรณีผู้สอบบัญชีคนก่อนไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินประจำปี 2557 ของบริษัท ซึ่งฝ่ายบริหารในอดีตของบริษัทได้เข้าไปชี้แจงและตอบข้อซักถามกับทาง ก.ล.ต. แล้ว ต่อมา เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2560 ก.ล.ต. ได้กล่าวโทษอดีตกรรมการและผู้บริหาร 2 รายของบริษัท กรณีจัดทำบัญชีและงบการเงินประจำปี 2557 (ก่อนปรับปรุงใหม่) ไม่ถูกต้อง ตามที่ผู้สอบบัญชีคนก่อนไม่แสดงความเห็น ต่อกรมสอบสวนคดีพิเศษเพื่อให้พิจารณาดำเนินการตามกฎหมายต่อไป

จากเรื่องดังกล่าว ฝ่ายบริหารของบริษัทในปัจจุบันได้ดำเนินการ

ตัวอย่างที่ 1.2 (ต่อ)

AI ENERGY

110

ตรวจสอบ จัดทำเอกสารประกอบรายการทางบัญชีขึ้นใหม่ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อ 2 ข้างต้น เพื่อให้งบการเงินเป็นไปตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและมีการปรับปรุงงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุด วันที่ 31 ธันวาคม 2558 และ 2557 ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 33

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบเอกสารหลักฐานประกอบรายการทางบัญชีที่จัดทำโดยฝ่ายบริหารของบริษัทในปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เอกสารประกอบรายการทางบัญชีบางรายการเป็นเอกสารที่ถูกจัดทำขึ้นใหม่ ดังนั้น ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถตรวจสอบให้ได้หลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อสรุปได้ว่าเอกสารที่ถูกจัดทำขึ้นใหม่เป็นเอกสารประกอบรายการทางบัญชีที่เกิดขึ้นภายใต้การควบคุมภายในปกติ

เนื่องจากผลกระทบข้อ 1 และ 2 จากเหตุการณ์ข้างต้น ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถสรุปได้ว่า ยอดคงเหลือของงบการเงินปี 2557 ได้มีการยกมาในปัจจุบันอย่างถูกต้องและได้มีการปรับปรุงย้อนหลังงบการเงินสำหรับปี 2557 อย่างเหมาะสมหรือไม่ หรืออาจมีรายการปรับปรุงใดๆที่จำเป็นต่องบการเงินสำหรับปี 2558 และอาจมีผลกระทบต่อการเปรียบเทียบตัวเลขปีปัจจุบันกับตัวเลขเปรียบเทียบ ข้าพเจ้าไม่อาจแสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น และงบกระแสเงินสด

การไม่แสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด

เนื่องจากเรื่องที่เกี่ยวข้องในวรรคเกณฑ์ในการไม่แสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสดมีสาระสำคัญ ข้าพเจ้าไม่สามารถหาหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของการตรวจสอบ ข้าพเจ้าจึงไม่อาจแสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่นรวม

และเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่องบแสดงฐานะการเงิน

จากเรื่องที่เกี่ยวข้องในวรรคเกณฑ์ในการไม่แสดงความเห็นต่อกำไรขาดทุนและกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จอื่น งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นและงบกระแสเงินสด ข้าพเจ้าจึงไม่สามารถสรุปได้ว่า อาจมีรายการปรับปรุงใดๆที่จำเป็นต่องบแสดงฐานะการเงินรวมและเฉพาะกิจการสำหรับปี 2558 และอาจมีผลกระทบต่อการเปรียบเทียบตัวเลขปีปัจจุบันกับตัวเลขเปรียบเทียบ ความเห็นของข้าพเจ้าจึงมีเงื่อนไขต่องบแสดงฐานะการเงินรวมและเฉพาะกิจการในเรื่องดังกล่าว

การแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่องบแสดงฐานะการเงิน

ข้าพเจ้าเห็นว่า ยกเว้นผลกระทบที่อาจเกิดขึ้นจากเรื่องที่เกี่ยวข้องในวรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่องบแสดงฐานะการเงิน ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงินรวมและฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และของเฉพาะบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าได้เคยรายงานการตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ลงวันที่ 28 กุมภาพันธ์ 2560 โดยพบว่า การผลิตในระหว่างเดือนมกราคมถึงเดือนมิถุนายน 2558 ได้ผลผลิต (Production Yield) ที่ต่ำกว่าปกติ ซึ่งข้าพเจ้าได้รับหนังสือชี้แจงจากคณะกรรมการตรวจสอบ และกรรมการผู้จัดการ ผู้จัดการฝ่ายโรงงาน ผู้จัดการฝ่ายบัญชีและการเงิน ผู้จัดการฝ่ายควบคุมคุณภาพ หัวหน้าส่วนขนส่งฝ่ายโรงงานของบริษัทในวันที่ 28 มีนาคม 2559 ซึ่งข้าพเจ้ายังไม่สามารถตรวจสอบให้ได้หลักฐานอย่างเพียงพอเพื่อยืนยันความเหมาะสมของหนังสือชี้แจงดังกล่าวได้

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 29.5 บริษัทได้แจ้งว่า ปัจจัยเทคโนโลยีโลหะและวัสดุแห่งชาติ สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งชาติ ตรวจสอบประเมินผลกระทบบนการผลิตไบโอดีเซลของบริษัทเพื่อประเมินความเหมาะสมของผลผลิตที่ต่ำกว่าปกติข้างต้น พบว่าปริมาณน้ำมันที่สูญเสียไปในส่วนกระบวนการล้างน้ำ ได้เป็นผลสอดคล้องกับ Yield การผลิตน้ำมันที่บริษัทรายงาน ส่วนการสูญเสียไอน้ำในกระบวนการที่ส่งผลให้ Yield ลดต่ำผิดปกติ สันนิษฐานจากการแยกชั้นไม่สมบูรณ์ ซึ่งข้าพเจ้าได้ทดสอบการคำนวณและตรวจสอบหลักฐานประกอบข้อมูลการผลิตที่เกี่ยวข้องพบว่า เป็นไปตามคำอธิบายของฝ่ายบริหาร

เรื่องอื่นๆ

งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 ของบริษัท เอไอ เอนเนอร์จี จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย (ก่อนปรับปรุงใหม่) ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่นตามรายงานลงวันที่ 24 มีนาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งไม่แสดงความเห็นต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ(ก่อนปรับปรุงใหม่) เนื่องจากไม่สามารถตรวจสอบบัญชีเพื่อให้ได้ซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีที่เหมาะสมอย่างเพียงพอเกี่ยวกับมูลค่าสินค้าคงเหลือ

นายวิชัย รุจิตานนท์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 4054

บริษัท เอเอ็นเอส อคิต จำกัด

กรุงเทพฯ 26 เมษายน 2561

ตัวอย่างที่ 1.3 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ BJCHI งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชี แสดงความคิดเห็นแบบมีเงื่อนไข ว่าไม่ได้
ตรวจสอบงบการเงินของบริษัทร่วม

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ข้อมูลทางด้านภาษาไทย

เสนอ ผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบ งบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุบบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุอื่น ๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐาน การรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงิน และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้นั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนอ งบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนอ งบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 8 ข้าพเจ้าไม่ได้ตรวจสอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ของบริษัทร่วม Aus-Corn Training Services Pty Ltd ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย ในงบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 บริษัทฯ มีเงินลงทุนในบริษัทร่วมดังกล่าว จำนวน 17.40 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 0.33 ของสินทรัพย์รวม) ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 จำนวน 2.44 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 0.24 ของกำไรสุทธิ) โดยถือหางบการเงินของบริษัทร่วมสำหรับปีดังกล่าวที่จัดทำโดยผู้บริหารของบริษัทร่วมและ ยังไม่ได้ตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ยกเว้นผลกระทบต่องบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 ของรายการบริษัทที่อาจเกิดขึ้นหากงบการเงินของบริษัทร่วมดังกล่าวได้รับการตรวจสอบแล้ว ตามที่กล่าวไว้ในวรรคที่สี่ ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียข้างต้นเป็นหลักฐานการเงินของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 และผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน และงบการเงินเฉพาะบริษัทของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 และผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

เรื่องอื่น

งบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 ของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ที่แสดงเป็นข้อมูลเปรียบเทียบตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีทำขึ้นในสำนักงานเดียวกับข้าพเจ้าตามมาตรฐานการสอบบัญชีและเสนอรายงานไว้โดยไม่มีเงื่อนไขตามรายงานลงวันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2557

(นามภริยา นวรงค์เดช)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต ทะเบียนเลขที่ 76

สำนักงาน เอ.เอ็ม.ที. แอสโซซิเอท กรุงเทพมหานคร วันที่ 25 กุมภาพันธ์ 2558

ตัวอย่างที่ 1.4 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ BJCHI งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชี แสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไขเนื่องจากไม่ได้ตรวจสอบงบการเงินของบริษัทร่วม

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบ งบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้น งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จ และงบกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุประกอบบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุอื่น ๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะมีผลจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความคิดเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ช่วงงบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงิน และการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความคิดเห็นต่อประสิทธิภาพการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงิน ข้อ 8 ข้าพเจ้าไม่ได้ตรวจสอบงบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ของบริษัทร่วม Aus-Cost Training Services Pty Ltd ซึ่งเป็นบริษัทที่จดทะเบียนในประเทศออสเตรเลีย ในงบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 บริษัทฯ นับถือเงินลงทุนในบริษัทร่วมดังกล่าว จำนวน 12.72 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 0.19 ของสินทรัพย์รวม) ส่วนแบ่งขาดทุนจากเงินลงทุนในบริษัทร่วมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558 จำนวน 3.75 ล้านบาท (คิดเป็นร้อยละ 0.28 ของกำไรสำหรับปี) โดยถือตามงบการเงินของบริษัทร่วมสำหรับปีดังกล่าวที่จัดทำโดยผู้บริหารของบริษัทร่วมและยังไม่ได้ตรวจสอบจากผู้สอบบัญชี

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ยกเว้นผลกระทบต่องบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสีย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2558 ของรายการปรับปรุงที่อาจเกิดขึ้น หากงบการเงินของบริษัทร่วมดังกล่าวได้รับการตรวจสอบแล้ว ตามที่กล่าวไว้ในวรรคที่สี่ ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน ของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) และงบการเงินเฉพาะกิจการแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท บีเจซี เฮฟวี อินดัสทรี จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

สำนักงาน เอ.เอ็ม.ที. แอสโซซิเอท
กรุงเทพมหานคร
วันที่ 24 กุมภาพันธ์ 2559

Abdul Muhsin

(นางเบญจ อนุวงศ์เดช)
ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต
ทะเบียนเลขที่ 76

ข้างล่างนี้
ชื่อย่อทางด้านการเงิน

ตัวอย่างที่ 1.5 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ SPI งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชี แสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข เนื่องจากบริษัทร่วมหลายแห่งใช้นโยบายการบัญชีแตกต่างจากบริษัท และบางบริษัทยังไม่ได้ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 1.5 (ต่อ)

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 8.1 ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 บริษัทฯ บันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วม 17 แห่ง จากบริษัทร่วมทั้งหมดจำนวน 24 แห่ง ดังนี้ เงินลงทุนในบริษัทร่วมบันทึกจากงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบแล้วโดยผู้สอบบัญชีอื่น จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.57 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งกำไรคิดเป็นร้อยละ 9.76 ของกำไรสุทธิ และบันทึกจากงบการเงินของผู้บริหารที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งขาดทุนคิดเป็นร้อยละ 0.84 ของกำไรสุทธิ และข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นให้เป็นที่พอใจได้ นอกจากนี้บริษัทร่วมจำนวน 19 แห่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายบัญชีเช่นเดียวกับบริษัทฯ เนื่องจากเป็นกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะดังนั้นจึงใช้ มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยมีความแตกต่างในการวัดมูลค่า การรับรู้รายการ และการประมาณการหนี้สินในบางเรื่อง ซึ่งกระทบต่อมูลค่าเงินลงทุนในบริษัทร่วมตามวิธี ส่วนได้เสียและส่วนแบ่งกำไรจากบริษัทร่วมดังกล่าว และบริษัทฯ ไม่สามารถปรับปรุงผลกระทบต่อเงินลงทุนในบริษัทร่วมให้เสมือนว่าบริษัทดังกล่าวได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินทั้งหมดแล้วได้ เนื่องจากได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ และข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นให้เป็นที่พอใจในรายการดังกล่าวได้

ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2556 บริษัทฯ บันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วม 15 แห่ง จากบริษัทร่วมทั้งหมดจำนวน 22 แห่ง ดังนี้ เงินลงทุนในบริษัทร่วมบันทึกจากงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบแล้วโดยผู้สอบบัญชีอื่น จำนวน 9 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.21 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งกำไรคิดเป็นร้อยละ 9.34 ของกำไรสุทธิ และบันทึกจากงบการเงินของผู้บริหารที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี จำนวน 6 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.34 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งกำไรคิดเป็นร้อยละ 1.75 ของกำไรสุทธิ นอกจากนี้บริษัทร่วมจำนวน 17 แห่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายบัญชีเช่นเดียวกับบริษัทฯ เนื่องจากใช้มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 จึงมีเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว และความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินงวดปัจจุบันจึงมีเงื่อนไขในเรื่องนี้ด้วย เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อการเปรียบเทียบตัวเลขงวดปัจจุบันกับตัวเลขเปรียบเทียบ

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ข้าพเจ้าเห็นว่า ยกเว้นผลกระทบซึ่งอาจจำเป็นถ้าข้าพเจ้าสามารถตรวจสอบได้อย่างเพียงพอในงบการเงิน ของบริษัทร่วมตามที่กล่าวไว้ในวรรคเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข ซึ่งถูกจำกัดขอบเขตโดยสถานการณ์ งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท สหพัฒนอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

บริษัท สอบบัญชี ดี ไอ เอ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

(นางสุวิมล กบุตรยาเกียรติ)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 2982

วันที่ 12 มีนาคม 2558

ตัวอย่างที่ 1.6 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ SPI งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชี แสดงความเห็นแบบมีเงื่อนไข เนื่องจากถูกจำกัด
ขอบเขตโดยสถานการณ์

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท สหพัฒนาอินเตอร์โฮลดิ้ง จำกัด (มหาชน) ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดที่แสดงเงินลงทุนตามวิธีส่วนได้เสียและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนอของงบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบต่อกรรมการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าเป็นเพื่อให้สามารถจัดทํารายงานการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลด้วยวิธีการปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาดในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนอของงบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมถึงการประเมินการนำเสนอของงบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อเป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขของข้าพเจ้า

เกณฑ์ในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ตามหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 8.1 ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 บริษัทฯ บัญชีเงินลงทุนในบริษัทร่วม 18 แห่ง จากบริษัทร่วมทั้งหมดจำนวน 25 แห่ง ดังนี้ เงินลงทุนในบริษัทร่วมอันที่จากงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบแล้วโดยผู้สอบบัญชีอื่น จำนวน 13 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.18 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งกำไรคิดเป็นร้อยละ 8.57 ของกำไรสุทธิ และนับเกิดจากงบการเงินของผู้บริหารที่อ้างอำนาจการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 1.08 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งขาดทุนคิดเป็นร้อยละ 3.84 ของกำไรสุทธิ และข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นใดที่เป็นที่พอใจได้ นอกจากบริษัทร่วมจำนวน 20 แห่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายบัญชีเช่นเดียวกับบริษัทฯ เนื่องจากเป็นกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะตั้งในใจใช้ มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่มีส่วนได้เสียสาธารณะ โดยมีความแตกต่างในการวัดมูลค่า การรับรู้รายการ และการประมาณการหนี้สินในบางเรื่อง ซึ่งกระทบต่อมูลค่าเงินลงทุนในบริษัทร่วมตามวิธีส่วนได้เสีย และส่วนแบ่งกำไรจากบริษัทร่วมดังกล่าว และบริษัทฯ ไม่สามารถปรับปรุงผลกระทบต่อเงินลงทุนในบริษัทร่วม ให้เสมือนว่าบริษัทดังกล่าวได้ปฏิบัติตามมาตรฐานการบัญชีและมาตรฐานการรายงานทางการเงินทั้งหมดแล้วได้ เนื่องจากได้รับข้อมูลไม่เพียงพอ และข้าพเจ้าไม่สามารถใช้วิธีการตรวจสอบอื่นใดเป็นที่พอใจในรายการดังกล่าวได้

ตัวอย่างที่ 1.6 (ต่อ)

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 บริษัทฯ บันทึกเงินลงทุนในบริษัทร่วม 17 แห่ง จากบริษัทรวมทั้งหมดจำนวน 24 แห่ง ดังนี้ เงินลงทุนในบริษัทร่วมบันทึกจากงบการเงินที่ผ่านการตรวจสอบแล้วโดยผู้สอบบัญชีอื่น จำนวน 12 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 8.57 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งกำไรคิดเป็นร้อยละ 9.78 ของกำไรสุทธิ และบันทึกจากงบการเงินของผู้บริหารที่ยังไม่ผ่านการตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชี จำนวน 5 แห่ง คิดเป็นร้อยละ 0.82 ของยอดรวมสินทรัพย์ และมีส่วนแบ่งขาดทุนคิดเป็นร้อยละ 0.84 ของกำไรสุทธิ นอกจากนี้บริษัทร่วมจำนวน 19 แห่ง ไม่ได้ปฏิบัติตามนโยบายบัญชีเช่นเดียวกับบริษัทฯ เนื่องจากใช้มาตรฐานการบัญชีสำหรับกิจการที่ไม่ได้เสียสาธารณะ ความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2557 จึงมีเงื่อนไขในเรื่องดังกล่าว และความเห็นของข้าพเจ้าต่องบการเงินงวดปัจจุบันจึงมีเงื่อนไขในเรื่องนี้ด้วย เนื่องจากอาจมีผลกระทบต่อการเปรียบเทียบตัวเลขงวดปัจจุบันกับตัวเลขเปรียบเทียบ

ความเห็นอย่างมีเงื่อนไข

ข้าพเจ้าเห็นว่า ยกเว้นผลกระทบที่อาจจำเป็นถ้าข้าพเจ้าสามารถตรวจสอบได้อย่างเพียงพอในงบการเงิน ของบริษัทร่วมตามที่กล่าวไว้ในวรรคก่อนหน้าในการแสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไข ซึ่งถูกจำกัดขอบเขตโดยสถานการณ์ งบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม พ.ศ. 2558 ผลการดำเนินงาน และกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท สหพัฒน์อินเทลโลจิสติก จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

บริษัท สอบบัญชี ซี ไอ เอ อินเตอร์เนชั่นแนล จำกัด

(นางสุวิมล กฤตยาเกียรติ)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาตเลขทะเบียน 2982

วันที่ 14 มีนาคม พ.ศ. 2559

2. ตัวอย่างการแสดงความคิดเห็นในหน้ารายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาตแบบไม่มีเงื่อนไขแต่ให้ข้อสังเกต

ตัวอย่างที่ 2.1 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท เอเชียโฮเต็ล จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ ASIA งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชี แสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกต

Crowe Horwath

ANS ANS Audit Co., Ltd.

Member Crowe Horwath International
100/72, 22nd Floor,
100/2 Vongwani Building B, Rama 9 Rd.,
Huaykwang, Bangkok 10310, Thailand

Telephone: (662) 645 0109
Fax : (662) 645 0110
<http://www.ans.co.th>

รายการของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นและคณะกรรมการ บริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และขอเฉพาะบริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้มีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและนำเสนองบการเงิน โดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึง การประเมินความเหมาะสมของนโยบายบัญชีที่ผู้บริหาร ใช้และความสะดวกสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้น โดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.1 (ต่อ)

ทวนเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการข้างต้นนี้ แสดงฐานะการเงินรวมและฐานะการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อยและของเฉพาะบริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) ความลำดับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานรวมและผลการดำเนินงานเฉพาะกิจการ และกระแสเงินสดรวมและกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควร ในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เห็น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกต

1. ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 25.5 ก บริษัทย่อยได้รับหนังสือจากสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ลงวันที่ 4 เมษายน 2557 ซึ่งทางสำนักงานคณะกรรมการกำกับหลักทรัพย์และตลาดหลักทรัพย์ได้สอบถามเกี่ยวกับรายการระหว่างบริษัทย่อยกับบริษัทหนึ่ง ซึ่งเป็นรายการที่บริษัทย่อยมีภาระค้ำประกันหนี้สินของบริษัทดังกล่าวคือสถาบันการเงินแห่งหนึ่ง ปัจจุบันสถาบันการเงินดังกล่าวได้มีหนังสือยืนยันการปลดหนี้ค้ำประกันแก่บริษัทย่อยดังกล่าวแล้ว
2. หมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 35 เกี่ยวกับการเปลี่ยนวิธีการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินและการแก้ไขข้อผิดพลาดทางบัญชีของบริษัทย่อย โดยเปลี่ยนรายการบัญชีเกี่ยวกับทรัพย์สินที่บันทึกเป็นอสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุนตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 40 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง อสังหาริมทรัพย์เพื่อการลงทุน ให้บันทึกเป็นที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ตามมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 16 (ปรับปรุง 2552) เรื่อง ที่ดิน อาคารและอุปกรณ์ และบริษัทย่อยอีกแห่งหนึ่งได้มีการปรับปรุงย้อนหลังงบการเงินเนื่องจากรายการบันทึกบัญชีเกี่ยวกับภาษีเงินได้รอตัดบัญชี

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้ให้ข้อสรุปอย่างมีเงื่อนไข ต่อกรณีดังกล่าวข้างต้นแต่อย่างใด

เรื่องอื่น

งบการเงินรวม(ก่อนปรับปรุง) ของ บริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 และงบแสดงฐานะการเงินรวม(ก่อนปรับปรุง) ของ บริษัท เอเชีย โฮเต็ล จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ณ วันที่ 1 มกราคม 2556 ที่แสดงเป็นข้อมูลเปรียบเทียบตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีอื่น ตามรายงานลงวันที่ 27 กุมภาพันธ์ 2557 โดยแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไข และให้สังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เรื่องภาษีเงินได้

(นายอชิพงษ์ อธิพงษ์สกุล)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3500

บริษัท เอเอ็นเอส ออดิท จำกัด

กรุงเทพฯ ๑ 27 กุมภาพันธ์ 2558

ตัวอย่างที่ 2.2 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ BTS งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

กลุ่มบริษัท บีทีเอส
จำนวนปี-รายชื่อ
2556-57

6.3 รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 มีนาคม 2557 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวม สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุอื่น ๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของ บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อการงบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าปฏิบัติตามขั้นตอนตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมดำเนินการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมถึงการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2557 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย โดยถูกต้องตามที่ควรไม่ใส่อะไรก็ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตดังนี้

ก) ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 4 ที่เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี เนื่องจากการนำมาตรฐานการบัญชี ฉบับที่ 12 เรื่องการวัดมูลค่า มาถือปฏิบัติ บริษัทฯ ได้ปรับย้อนหลังงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2556 ที่แสดงเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ เพื่อสะท้อนรายการปรับปรุงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีดังกล่าว และนำเสนองบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 1 เมษายน 2555 เพื่อเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ โดยวิธีนโยบายการบัญชีที่วัดมูลค่าได้ก็ได้นำมาถือปฏิบัติเช่นเดียวกัน

ข) ตามที่กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 52 ซึ่งอธิบายถึงธุรกรรมกองทุนรวมโครงสร้างพื้นฐานและการรับรู้กำไรจากขายการค้ำค่าส่วนเป็นจำนวนเงิน 13,496 ล้านบาท ซึ่งรายการดังกล่าวเป็นรายการที่มีสาระสำคัญอย่างมากต่องบการเงิน และไม่ให้เกิดขึ้นเป็นประจำตามปกติธุรกิจ

ทั้งนี้ ข้าพเจ้าได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้ดังต่อไปนี้

ศิริภรณ์ เอื้ออนันต์กุล

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3844

บริษัท สำนักงาน ฮั่วหยง จำกัด

(เดิมชื่อบริษัท สำนักงาน ฮับส์ แอนด์ อิง จำกัด)

กรุงเทพฯ: 23 พฤษภาคม 2557

ตัวอย่างที่ 2.3 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ BTS งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชี

6.3

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 มีนาคม 2558 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวม สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ผิดพลาดหรือเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ผิดพลาดหรือเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงินวิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ผิดพลาดหรือเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงิน โดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมถึงการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.3 (ต่อ)

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นร่างการรายงานทางการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 มีนาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท บีทีเอส กรุ๊ป โฮลดิ้งส์ จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอได้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 4 เกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงนโยบายบัญชี เนื่องจากการนำมาตรฐานการรายงานทางการเงินฉบับที่ 4 เรื่อง การประเมินว่าข้อตกลงประกอบด้วยสัญญาเช่าหรือไม่ การศึกษามาตรฐานการรายงานทางการเงิน ฉบับที่ 12 เรื่อง ข้อตกลงสัมปทานบริการ และการศึกษามาตรฐานการบัญชีฉบับที่ 29 เรื่อง การเปิดเผยข้อมูลของข้อตกลงสัมปทานบริการ มาถือปฏิบัติ บริษัทฯได้รับข้อแนะนำจากกรมการบัญชีว่าสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 มีนาคม 2557 ที่แสดงเป็นข้อมูลเปรียบเทียบ เพื่อสะท้อนรายการปรับปรุงจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายการบัญชีดังกล่าว และนำเสนองบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 1 เมษายน 2556 ที่เป็นข้อมูลเปรียบเทียบโดยใช้นโยบายการบัญชีเหล่านี้ ที่ได้นำมาถือปฏิบัติใหม่ด้วยเช่นกัน ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

ศิวกรณ เอื้ออนันต์กุล

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3844
บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด
กรุงเทพฯ: 25 พฤษภาคม 2558

ตัวอย่างที่ 2.4 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ CBG งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกต
เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างบริษัทใหม่

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนรวม งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลง ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม และงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปรูปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุเรื่องอื่น ๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและ การเปิดเผย ข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.4 (ต่อ)

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่าการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 1.2 ก่อนการจัดโครงสร้างใหม่บริษัท คาราบาวตะวันตก จำกัด บริษัท ตะวันแดง ดีซีเอ็ม จำกัด และบริษัท เอเชียแปซิฟิกไกลาส จำกัด อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันของผู้ถือหุ้นกลุ่มหนึ่ง ซึ่งต่อมาผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของกลุ่มดังกล่าวได้จัดตั้งบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนในหุ้นของทั้งสามบริษัท ทั้งนี้ภายหลังการจัดโครงสร้างใหม่ ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของกลุ่มดังกล่าวยังคงควบคุมบริษัทผ่านการลงทุนในหุ้นของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) การจัดโครงสร้างดังกล่าวจึงถือเป็นการจัดโครงสร้างภายใต้การควบคุมเดียวกัน การนำเสนองบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 เพื่อวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบนี้เพื่อสะท้อนฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดตามเนื้อหาทางเศรษฐกิจของกลุ่มบริษัทภายใต้การควบคุมเดียวกัน โดยถือเสมือนว่าบริษัทในกลุ่มได้ดำเนินธุรกิจเป็นหน่วยเศรษฐกิจเดียวกัน มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ถึงแม้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์ทางกฎหมายของบริษัทภายในกลุ่มเกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ 1 มกราคม 2556 ก็ตาม ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

วิชาตี โลกศกระวี

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4451

บริษัท สำนักงาน ฮีวอ จำกัด

กรุงเทพฯ: 26 กุมภาพันธ์ 2558

ตัวอย่างที่ 2.5 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ CCET งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการขายสินค้าและซื้อวัตถุดิบเป็นจำนวนมากกับบริษัทย่อยและบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน

รายงานประจำปี 2558
บริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

77

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 งบกำไรขาดทุนรวมงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่อกรรมการ

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนอของงบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐาน การรายงานทางการเงินและรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้มีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้นั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนอของงบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการเพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนอของงบการเงินโดยรวม ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท แคล-คอมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 8 ว่าบริษัทมีรายการขายสินค้าและซื้อวัตถุดิบเป็นจำนวนมากกับบริษัทย่อยและบริษัทที่เกี่ยวข้องกัน ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

ปุม ปันยัชชานนท์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 5872
บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด
กรุงเทพฯ: 26 กุมภาพันธ์ 2559

ตัวอย่างที่ 2.6 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัทเดลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ DELTA งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตในเรื่องที่บริษัทได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับปี พ.ศ. 2540-2547 และได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกรมสรรพากร

รายงานและงบการเงิน

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท เดลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท เดลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและหมายเหตุเรื่องอื่นๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เดลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและรับผิดชอบต่อกรรมการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดการการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้มีความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงิน โดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้น โดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.6 (ต่อ)

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่าการเงินข้างต้นแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญ ตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 26.3.1 เกี่ยวกับการที่บริษัทฯ ได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับปี 2540 ถึง 2547 จากกรมสรรพากร ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

เรื่องอื่น

งบการเงินของบริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย สำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 ตรวจสอบโดยผู้สอบบัญชีท่านอื่นในสำนักงานเดียวกันกับข้าพเจ้า ซึ่งแสดงความเห็นอย่างไม่มีเงื่อนไขตามรายงานลงวันที่ 17 กุมภาพันธ์ 2557 โดยได้ให้ข้อสังเกตเกี่ยวกับการที่บริษัทฯ ได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลจากกรมสรรพากร

—... (
 ณรงค์ พันตาวงษ์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3315

บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

กรุงเทพฯ: 10 กุมภาพันธ์ 2558

ตัวอย่างที่ 2.7 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัทเตลต้า อิเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ DELTA งบการเงินปี 2558 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตในเรื่องที่บริษัทได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคลสำหรับปี พ.ศ. 2540-2548 และหนังสือประเมินภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับปี 2548 จากกรมสรรพากร

รายงาน และงบการเงินรวม

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นของบริษัท เตลต้า อิเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท เตลต้า อิเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุเรื่องอื่นๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท เตลต้า อิเลคโทรนิคส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงิน

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงินและรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริต หรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณรวมถึงวางแผน และปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่น อย่างสมเหตุสมผลว่า งบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณาการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการการตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.7 (ต่อ)

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นแสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2558 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของ บริษัท เอลต้า อิเล็กทรอนิกส์ (ประเทศไทย) จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินที่ 26.3.1 เกี่ยวกับการที่บริษัทฯ ได้รับหนังสือประเมินภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับปี 2540 ถึง 2548 และหนังสือประเมินภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับปี 2548 จากกรมสรรพากร

ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

ณรงค์ พันตาวงษ์

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 3315

บริษัท สำนักงาน อีวาย จำกัด

กรุงเทพฯ: 18 กุมภาพันธ์ 2559

ตัวอย่างที่ 2.8 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)
ชื่อย่อหลักทรัพย์ CBG งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกต
เกี่ยวกับการจัดโครงสร้างบริษัทใหม่

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอต่อผู้ถือหุ้นบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย ซึ่งประกอบด้วย งบแสดงฐานะการเงินรวม ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนรวม งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวม งบแสดงการเปลี่ยนแปลง ส่วนของผู้ถือหุ้นรวม และงบกระแสเงินสดรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญ และหมายเหตุเรื่องอื่น ๆ และได้ตรวจสอบงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท คาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) ด้วยเช่นกัน

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงินเพื่อวัตถุประสงค์เฉพาะ

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินเหล่านี้ โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็น เพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติตามตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผล ว่างบการเงินปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและ การเปิดเผย ข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงินไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณากฎการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำ และการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของ กิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้ และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ตัวอย่างที่ 2.8 (ต่อ)

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่างบการเงินข้างต้นนี้แสดงฐานะการเงิน ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสด สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกันของบริษัท ศาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) และบริษัทย่อย และเฉพาะของบริษัท ศาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ข้อมูลและเหตุการณ์ที่เน้น

ข้าพเจ้าขอให้สังเกตหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 1.2 ก่อนการจัดโครงสร้างใหม่บริษัท ศาราบาวตะวันตก จำกัด บริษัท ตะวันแดง ดีซีเอ็ม จำกัด และบริษัท เอเซียแปซิฟิกลาส จำกัด อยู่ภายใต้การควบคุมเดียวกันของผู้ถือหุ้นกลุ่มหนึ่ง ซึ่งต่อมาผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของกลุ่มดังกล่าวได้จัดตั้งบริษัท ศาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) เพื่อวัตถุประสงค์ในการลงทุนในหุ้นของทั้งสามบริษัท ทั้งนี้ภายหลังจากจัดโครงสร้างใหม่ ผู้ถือหุ้นส่วนใหญ่ของกลุ่มดังกล่าวยังคงควบคุมบริษัทผ่านการลงทุนในหุ้นของบริษัท ศาราบาวกรุ๊ป จำกัด (มหาชน) การจัดโครงสร้างดังกล่าวจึงถือเป็นการจัดโครงสร้างภายใต้การควบคุมเดียวกัน การนำเสนองบการเงินรวมสำหรับปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2556 เพื่อวัตถุประสงค์ในการเปรียบเทียบนี้เพื่อสะท้อนฐานะการเงิน ผลการดำเนินงานและกระแสเงินสดตามเนื้อหาทางเศรษฐกิจของกลุ่มบริษัทภายใต้การควบคุมเดียวกัน โดยถือเสมือนว่าบริษัทในกลุ่มได้ดำเนินการธุรกิจเป็นหน่วยเศรษฐกิจเดียวกัน มาตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2556 ถึงแม้ว่ารูปแบบความสัมพันธ์ทางกฎหมายของบริษัทภายในกลุ่มเกิดขึ้นภายหลังจากวันที่ 1 มกราคม 2556 ก็ตาม ทั้งนี้ ข้าพเจ้ามิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่อกรณีนี้แต่อย่างใด

วิชาติ โลกศกระวี

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต เลขทะเบียน 4451

บริษัท สำนักงาน ฮีวาช จำกัด
กรุงเทพฯ: 26 กุมภาพันธ์ 2558

ตัวอย่างที่ 2.9 ชื่อเต็ม/หลักทรัพย์จดทะเบียน บริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) ชื่อย่อหลักทรัพย์ SSI งบการเงินปี 2557 ผู้สอบบัญชีแสดงความเห็นแบบไม่มีเงื่อนไข แต่ให้ข้อสังเกตในเรื่องที่บริษัทขาดทุนสุทธิและมีหนี้สินหมุนเวียนสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียน กลุ่มบริษัทและบริษัทมียอดค้างชำระจากกิจการที่เกี่ยวข้องกันจำนวนมาก

รายงานของผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เสนอ ผู้ถือหุ้นบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน)

ข้าพเจ้าได้ตรวจสอบงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการของบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) บริษัทย่อย และกิจการที่ควบคุมร่วมกัน (กลุ่มบริษัท) และของเฉพาะบริษัท สหวิริยาสตีลอินดัสตรี จำกัด (มหาชน) (บริษัท) ตามลำดับ ซึ่งประกอบด้วยงบแสดงฐานะการเงินรวมและงบแสดงฐานะการเงินเฉพาะกิจการ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 งบกำไรขาดทุนรวมและงบกำไรขาดทุนเฉพาะกิจการ งบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จรวมและงบกำไรขาดทุนเบ็ดเสร็จเฉพาะกิจการ งบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นรวมและงบแสดงการเปลี่ยนแปลงส่วนของผู้ถือหุ้นเฉพาะกิจการ และงบกระแสเงินสดรวมและงบกระแสเงินสดเฉพาะกิจการ สำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน รวมถึงหมายเหตุซึ่งประกอบด้วยสรุปนโยบายการบัญชีที่สำคัญและเรื่องอื่นๆ

ความรับผิดชอบของผู้บริหารต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการ

ผู้บริหารเป็นผู้รับผิดชอบในการจัดทำและการนำเสนองบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการเหล่านี้โดยถูกต้องตามที่ควรตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน และรับผิดชอบเกี่ยวกับการควบคุมภายในที่ผู้บริหารพิจารณาว่าจำเป็นเพื่อให้สามารถจัดทำงบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการที่ปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด

ความรับผิดชอบของผู้สอบบัญชี

ข้าพเจ้าเป็นผู้รับผิดชอบในการแสดงความเห็นต่องบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการดังกล่าวจากผลการตรวจสอบของข้าพเจ้า ข้าพเจ้าได้ปฏิบัติตามตรวจสอบตามมาตรฐานการสอบบัญชี ซึ่งกำหนดให้ข้าพเจ้าปฏิบัติตามข้อกำหนดด้านจรรยาบรรณ รวมถึงวางแผนและปฏิบัติงานตรวจสอบเพื่อให้ได้ความเชื่อมั่นอย่างสมเหตุสมผลว่างบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการปราศจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญหรือไม่

การตรวจสอบรวมถึงการใช้วิธีการตรวจสอบเพื่อให้ได้มาซึ่งหลักฐานการสอบบัญชีเกี่ยวกับจำนวนเงินและการเปิดเผยข้อมูลในงบการเงิน วิธีการตรวจสอบที่เลือกใช้ขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของผู้สอบบัญชี ซึ่งรวมถึงการประเมินความเสี่ยงจากการแสดงข้อมูลที่ขัดต่อข้อเท็จจริงอันเป็นสาระสำคัญของงบการเงิน ไม่ว่าจะเกิดจากการทุจริตหรือข้อผิดพลาด ในการประเมินความเสี่ยงดังกล่าว ผู้สอบบัญชีพิจารณการควบคุมภายในที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำและการนำเสนองบการเงินโดยถูกต้องตามที่ควรของกิจการ เพื่อออกแบบวิธีการตรวจสอบที่เหมาะสมกับสถานการณ์ แต่ไม่ใช่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแสดงความเห็นต่อประสิทธิภาพของการควบคุมภายในของกิจการ การตรวจสอบรวมถึงการประเมินความเหมาะสมของนโยบายการบัญชีที่ผู้บริหารใช้และความสมเหตุสมผลของประมาณการทางบัญชีที่จัดทำขึ้นโดยผู้บริหาร รวมทั้งการประเมินการนำเสนองบการเงินโดยรวม

ข้าพเจ้าเชื่อว่าหลักฐานการสอบบัญชีที่ข้าพเจ้าได้รับเพียงพอและเหมาะสมเพื่อใช้เป็นเกณฑ์ในการแสดงความเห็นของข้าพเจ้า

ความเห็น

ข้าพเจ้าเห็นว่า งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการข้างต้นนี้ แสดงฐานะการเงินรวมและฐานะการเงินเฉพาะกิจการของกลุ่มบริษัทและบริษัทตามลำดับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ผลการดำเนินงานรวมและผลการดำเนินงานเฉพาะกิจการและกระแสเงินสดรวมและกระแสเงินสดเฉพาะกิจการสำหรับปีสิ้นสุดวันเดียวกัน โดยถูกต้องตามที่ควรในสาระสำคัญตามมาตรฐานการรายงานทางการเงิน

ตัวอย่างที่ 2.9 (ต่อ)

ความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญเกี่ยวกับการใช้หลักการดำเนินงานต่อเนื่องเป็นเกณฑ์ในการจัดทำงบการเงินและการเน้นข้อมูลและเหตุการณ์

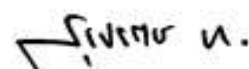
โดยมิได้แสดงความเห็นอย่างมีเงื่อนไขต่องบการเงินข้างต้น ข้าพเจ้าขอให้สังเกตเรื่องดังต่อไปนี้

ก) ตามที่ได้กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 2 (ก) และ 13 กลุ่มบริษัทและบริษัทมีราคาหุ้นสุทธิในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 เป็นจำนวนเงิน 4,867 ล้านบาท และ 346 ล้านบาท ตามลำดับ ณ วันที่เดียวกับกลุ่มบริษัทที่มีสินทรัพย์หมุนเวียนรวมสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนรวมเป็นจำนวนเงิน 46,668 ล้านบาท และบริษัทที่มีสินทรัพย์หมุนเวียนรวมสูงกว่าสินทรัพย์หมุนเวียนรวมเป็นจำนวนเงิน 15,662 ล้านบาท มีปัจจัยดังกล่าว ตลอดจนเรื่องอื่นๆ ที่กล่าวถึงในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 2 (ก) และ 13 แสดงให้เห็นถึงความไม่แน่นอนที่มีสาระสำคัญ ซึ่งอาจเป็นเหตุให้เกิดข้อสงสัยอย่างมีนัยสำคัญเกี่ยวกับความสามารถในการดำเนินงานต่อเนื่องของกลุ่มบริษัทและบริษัท กลุ่มบริษัทได้กำหนดนโยบายและวิธีการในการบริหารสภาพคล่องและสถานการณ์อื่นๆ ซึ่งรวมถึงการไม่สามารถปฏิบัติตามวิธีอื่นใด (การได้รับผ่อนผันจากผู้กู้ยืมเงินสำหรับการไม่สามารถปฏิบัติตามวิธีอื่นใดดังกล่าว) ตามสัญญากู้ยืมเงิน และการปรับปรุงตารางการชำระคืนเงินต้นตามที่กำหนดในสัญญาเงินกู้ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 กลุ่มบริษัทมีวงเงินสินเชื่อซึ่งไม่ได้เบิกใช้เป็นจำนวนเงิน 813 ล้านบาท

ผู้บริหารของกลุ่มบริษัทและบริษัทเชื่อมั่นว่าจะสามารถหาแหล่งเงินทุนได้ในอนาคต งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการได้จัดทำขึ้นโดยฝ่ายบริหารของกลุ่มบริษัทและบริษัทโดยใช้หลักการดำเนินงานต่อเนื่อง โดยมีข้อสมมติฐานว่ากิจการมีเงินทุนหมุนเวียนและวงเงินสินเชื่อเพียงพอสำหรับการดำเนินงานธุรกิจที่กลุ่มบริษัทและบริษัทต้องการ ความเหมาะสมของข้อสมมติฐานจะขึ้นอยู่กับภาวะผันผวนความสำเร็จในปรับปรุงความสามารถในการชำระหนี้และกระแสเงินสด การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องจากผู้กู้ยืมเงิน ตลอดจนการจัดการกับเจ้าหนี้การค้าและความสามารถในการจัดหาเงินทุนจากแหล่งอื่นเพื่อให้มีเงินทุนเพียงพอ (ซึ่งขึ้นอยู่กับสถานการณ์ความเคลื่อนไหวด้านราคาตลาดของโลกเป็นอย่างมาก)

งบการเงินรวมและงบการเงินเฉพาะกิจการไม่ได้รวมการจัดประเภทรายการโอนหรือรายการปรับปรุงสินทรัพย์และหนี้สิน ซึ่งอาจจำเป็นหากกลุ่มบริษัทและบริษัทไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้ ทั้งนี้ มูลค่าที่จะได้รับจากสินทรัพย์อาจจะน้อยกว่ามูลค่าตามบัญชีอย่างมีนัยสำคัญ และอาจจะมีหนี้สินเกิดขึ้นเพิ่มเติม หากกลุ่มบริษัทและบริษัทไม่สามารถดำเนินงานต่อเนื่องต่อไปได้

ข) ตามที่ได้กล่าวไว้ในหมายเหตุประกอบงบการเงินข้อ 4 ในระหว่างปีสิ้นสุดวันที่ 31 ธันวาคม 2557 กลุ่มบริษัทและบริษัทได้ขายสินค้าตามปกติธุรกิจให้แก่บริษัทที่เกี่ยวข้องกันและกิจการที่ควบคุมร่วมกันเป็นจำนวนรวม 37,356 ล้านบาท และ 22,049 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 58 และร้อยละ 68 ของยอดขายสินค้ารวมของกลุ่มบริษัทและของบริษัทตามลำดับ ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557 ยอดค้างชำระของลูกหนี้การค้าจากกิจการที่เกี่ยวข้องกันของกลุ่มบริษัทและของบริษัทมีจำนวนรวม 4,570 ล้านบาท และ 4,529 ล้านบาทตามลำดับ นอกจากนี้กลุ่มบริษัทและบริษัทได้ซื้อสินค้าและบริการตามปกติธุรกิจจากบริษัทที่เกี่ยวข้องกันเป็นจำนวนรวม 28,862 ล้านบาท และ 17,320 ล้านบาทตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 44 และร้อยละ 57 ของยอดซื้อสินค้ารวมของกลุ่มบริษัทและของบริษัท ณ วันที่ 31 ธันวาคม 2557

(สุริย์รักษ์ นองนุญแส)

ผู้สอบบัญชีรับอนุญาต

เลขทะเบียน 4409

ประวัติผู้เขียน**ชื่อ – นามสกุล**

นางสาวกิตติรัตน์ กิตติโกศิริรัตน์

อีเมล

kittirath.kitt@gmail.com

ประวัติการศึกษาสำเร็จการศึกษาปริญญาตรี คณะบัญชี
มหาวิทยาลัยกรุงเทพ**ประสบการณ์การทำงาน**

- โรงพยาบาลสัตว์อะพอลโล (Apollo Animal Hospital)
- บจก. คอมพิวเตอร์ ซิสเต็ม คอนเน็คชั่น (CSCI)
- บจก. ดีไอเอ อินเตอร์เนชั่นแนล (DIA)
- บจก. โฮมโปรดักซ์ เซ็นเตอร์ (HOMEPRO)

